

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

वित्तविषयक विवरणपत्र
FINANCIAL STATEMENT

(अर्थसंकल्प)
(**BUDGET**)

OF THE
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
FOR THE YEAR

२०२३-२०२४
2023-2024

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०२(१) अन्वये विधानभंडळाला सादर

Presented to the Legislature under Article 202(1)
of the Constitution of India

शासकीय माध्यमती मुद्रणालय, मुंबई

२०२३

वित्तविषयक विवरणपत्र
FINANCIAL STATEMENT

(अर्थसंकल्प)
(BUDGET)
OF THE
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
FOR THE YEAR
२०२३-२०२४
2023-2024

[भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०२(१) अन्वये विधानमंडळास सादर]
[Presented to the Legislature under Article 202(1)
of the Constitution of India]

महाराष्ट्र शासन
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

वित्तविषयक विवरणपत्र (अर्थसंकल्प), २०२३-२०२४
FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 2023-2024

अनुक्रमणिका
CONTENTS

	PAGE
प्रास्ताविक टीप	3
INTRODUCTORY NOTE	

२०२१-२०२२ च्या प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज व सुधारित अंदाज आणि २०२३-२०२४ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज यांचे प्रधान शीर्षवार आकडे दर्शविणारी विवरणपत्रे	39
---	----

STATEMENTS SHOWING MAJOR HEAD-WISE FIGURES OF ACTUALS 2021-2022, BUDGET ESTIMATES AND REVISED ESTIMATES 2022-2023 AND BUDGET ESTIMATES 2023-2024.

प्रास्ताविक टीप

शासकीय लेख्यांचे खाली दर्शविल्याप्रमाणे तीन भाग आहेत :—

भाग एक	..	एकत्रित निधी
भाग दोन	..	आकस्मिकता निधी
भाग तीन	..	लोक लेखा

राज्याचा एकत्रित निधी हा महसुली जमा, राज्य शासनाने उभारलेली कर्जे व शासनाने दिलेल्या कर्जांची व आगाऊ रक्कमांची वसुली या सर्वांचा मिळून बनतो व त्यातून शासनाच्या विविध कार्यांवर होणारा खर्च भागवला जातो. त्याकरिता, वित्तीय वर्षाच्या प्रारंभापूर्वी विधानमंडळापुढे आवश्यक त्या अनुदानांसाठी मागण्या प्रस्तुत केल्या जातात आणि वित्तीय वर्षाच्या कालावधीत वेळोवेळी पूरक मागण्याही सादर केल्या जातात. विधानमंडळाने अशा रीतीने संमत केलेली अनुदाने, विनियोजन अधिनियमात किंवा पूरक विनियोजन अधिनियमात अंतर्भूत करून त्याद्वारे एकत्रित निधीतून खर्चासाठी आवश्यक ती विनियोजने प्राधिकृत करण्यात येतात. ही अनुदाने मंत्रालयाच्या संबंधित प्रशासनिक विभागांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या प्रत्येक प्रधानशीर्षाच्या संबंधात विभागवार देण्यात येतात. मात्र इमारतींची बांधकामे, आदिवासी घटक कार्यक्रम यावरील खर्च आणि प्रादेशिक असमतोल दूर करण्यासाठी असलेल्या योजनांतर्गत तरतुदी यासाठी मंत्रालयाच्या संबंधित विभागांखाली एकत्रित मागण्या प्राप्त केल्या जातात. तथापि, जेथे प्रादेशिक असमतोल दूर करण्यासाठी एकत्रित मागणी प्राप्त करणे शक्य नसेल त्याबाबतीत आवश्यक तरतुदी संबंधित कार्यात्मक प्रधान शीर्षाखाली स्वतंत्रपणे दाखविण्यात आल्या आहेत.

२. वर्षभरामध्ये काही वेळा खर्चाच्या विवक्षित बाबींकरिता केलेली तरतूद अपूरी असल्याचे आढळून येते किंवा अर्थसंकल्पात ज्यासाठी तरतूद करण्यात आलेली नसेल अशा काही तातडीच्या आणि निकडीच्या बाबींवर खर्च करावा लागतो. अशा प्रसंगी, त्याच अनुदानातील इतर बाबींखाली बचत उपलब्ध असल्यास, त्या बचतीचे पुनर्विनियोजन करून खर्चाच्या मान्यताप्राप्त बाबींच्या संबंधातील अतिरिक्त खर्च भागवण्याचे अधिकार शासनाला प्रदान करण्यात आलेले आहेत. अशा बचतीच्या रकमा उपलब्ध नसतील किंवा खर्चाच्या एखाद्या नवीन बाबींसाठी वित्त व्यवस्था करावयाची असेल त्या बाबतीत, विधानमंडळाची मान्यता मिळण्याच्या अपेक्षेने संविधानाच्या अनुच्छेद २६७ (२) अन्वये स्थापण्यात आलेल्या आकस्मिकता निधीतून खर्च प्रथमतः भागविला जातो. विधानमंडळाची मान्यता मिळण्याच्या अपेक्षेने करण्यात आलेल्या खर्चाच्या सर्व तपशिलांसह, पूरक मागण्या विधानमंडळाला सादर करून आकस्मिकता निधीतून काढलेल्या रकमांची निधीत भरपाई केली जाते.

३. शासकीय लेख्यांच्या तिसऱ्या भागात, म्हणजे लोकलेख्यात सरकारी पैशासंबंधी वर नमूद केलेल्या व्यवहारांव्यतिरिक्त इतर व्यवहारांची नोंद केली जाते. हे व्यवहार शासनाने उभारलेल्या राखीव निधींसंबंधीचे असतात. तसेच, शासनाशी व्यवहार करताना लोकांनी तात्पुरत्या ठेवी म्हणून ठेवलेल्या रकमा, स्थानिक संस्थांच्या ठेवी यांसारख्या बँक व्यवसायाच्या स्वरूपाच्या व्यवहारांची आणि निरनिराळी शासने किंवा राज्य शासनाची विविध कोषागारे यांच्यामधील वित्त प्रेषणाच्या व्यवहारांची नोंद देखील लोक लेख्यात केली जाते. राज्याच्या अतिरिक्त रोख शिल्लकीची गुंतवणुकीही याच लेख्यातून केली जाते.

४. सन १९८१-८२ या वर्षापासून केंद्र सरकारचा अर्थसंकल्प संसदेला सादर झाल्यानंतर राज्य शासनाचा अर्थसंकल्प राज्य विधानमंडळाला सादर केला जाण्याची प्रथा आहे. सर्वसाधारणपणे नवीन बाबींवरील खर्चाच्या तरतुदीचा समावेश असलेला संपूर्ण अर्थसंकल्प सादर केला जातो. सन २०२३-२०२४ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामध्ये कायम स्वरूपाच्या खर्चासाठी व विद्यमान खर्चाच्या पातळीवर साधारण वाढ गृहीत धरून अगोदरच कार्यान्वित असलेल्या योजनांसाठी तसेच अर्थसंकल्प विषयक निवेदनामध्ये समाविष्ट केलेल्या नवीन योजनांसाठीही तरतूद केलेली आहे.

५. सन २०२१-२२ चे सुधारित अंदाज आणि प्रत्यक्ष रकमा यातील तफावत, २०२२-२०२३ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज आणि सुधारित अंदाज व २०२३-२०२४ या वर्षाच्या अर्थसंकल्पाची वैशिष्ट्ये यांचा तपशील पुढे दिला आहे :—

एक - प्रत्यक्ष रकमा, २०२१-२०२२

ए-महसुली विभाग

सन २०२१-२२ मध्ये सुधारित अंदाजात रु. ३०,७२४.५० कोटी एवढी घट अंदाजलेली असताना प्रत्यक्षात रु. १६,३७४.३२ कोटी एवढी घट दिसून आली.

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२१-२०२२	प्रत्यक्ष रकमा २०२१-२०२२	वाढ (+) घट (-)
जमा रकमा	३,६२,१३२.५०	३,३३,३११.५७	(-) २८,८२०.९३
खर्च	३,९२,८५७.००	३,४९,६८५.८९	(-) ४३,१७१.११
शिल्लक (+) तूट (-)	(-) ३०,७२४.५०	(-) १६,३७४.३२	(+) १४,३५०.१८

याविषयीची तपशीलवार विभागणी पुढीलप्रमाणे आहे.

(ए) जमा रकमा—

	सुधारित अंदाज २०२१-२०२२	प्रत्यक्ष रकमा २०२१-२०२२	तफावत
(ए) कर महसूल ..	२,७५,४९८.२५	२,७५,२४५.२०	(-) २५३.०५
(बी) करेतर महसूल ..	१७,३०६.९७	१९,३०६.६९	१,९९९.७२
(सी) सहायक अनुदाने व अंशदाने ..	६९,३२७.२८	३८,७५९.६८	(-) ३०,५६७.६०
एकूण ..	३,६२,१३२.५०	३,३३,३११.५७	(-) २८,८२०.९३

महसूली जमेच्या बाबतीत सुधारित अंदाज रु. ३,६२,१३२.५० कोटी इतके असताना प्रत्यक्ष जमा रु. ३,३३,३११.५७ कोटी इतकी झाल्यामुळे जमेत रु. २८,८२०.९३ कोटी इतकी घट झालेली आहे.

(ए) कर महसूल याखालील वाढ प्रामुख्याने “००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी (रु. ६,०९३.५८ कोटी)”, “००२१, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर (रु. २,४५३.३२ कोटी)”, “००३७, सीमा शुल्क (रु. १,५८६.१७ कोटी)”, “००३८, संघ उत्पादन शुल्क (रु. १,३८०.५८ कोटी)”, “००४०, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर (रु. ९२४.१३ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(ए) कर महसूल याखालील घट प्रामुख्याने “०००६, राज्य वस्तु व सेवा कर (रु. १०,५०२.११ कोटी)”, “००४३, वीजेवरील कर व शुल्क (रु. २,०२०.०८ कोटी)”, “००३२, संपत्ती कर (रु. १,२३८.३६ कोटी)”, “००४२, माल व उतारूवरील कर (रु. १,२०६.४७ कोटी)”, “००३९, राज्य उत्पादन शुल्क (रु. ७७९.२९ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) करेतर महसूल याखालील वाढ प्रामुख्याने “०२१७, नगर विकास (रु. १,९३५.२९ कोटी)”, “००४९, व्याजाच्या जमा रकमा (रु. १,१५९.९८ कोटी)”, “०८५३, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग (रु. १,०२४.९४ कोटी)”, “०२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य (रु. २०४.७१ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) करेतर महसूल याखालील घट प्रामुख्याने “०७००, मोठे पाटबंधारे (रु. १,१०७.६२ कोटी)”, “०२१६, गृहनिर्माण (रु. ३८२.८९ कोटी)”, “००७०, इतर प्रशासनिक सेवा (रु. २८६.२८ कोटी)”, “००५०, लाभांश व नफा (रु. १८७.२७ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) सहायक अनुदाने व अंशदाने याखालील घट “१६०१, केंद्र शासनाकडून सहायक अनुदाने (रु. ३०,५६७.६० कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) खर्च -

	सुधारित अंदाज २०२१-२०२२	प्रत्यक्ष रकमा २०२१-२०२२	तफावत
(ए) सर्वसाधारण सेवा ..	१,२६,३५५.९०	१,२१,७४५.३२	(-) ४,६१०.५८
(बी) सामाजिक सेवा ..	१,६७,५९३.३४	१,४२,५२३.२६	(-) २५,०७०.०८
(सी) आर्थिक सेवा ..	७२,८७८.६४	५९,४५४.७७	(-) १३,४२३.८७
(डी) सहायक अनुदाने व अंशदाने ..	२६,०२९.१२	२५,९६२.५४	(-) ६६.५८
एकूण ..	३,९२,८५७.००	३,४९,६८५.८९	(-) ४३,१७१.११

महसूली खर्चाच्या बाबतीत सुधारित अंदाज रु. ३,९२,८५७.०० कोटी इतके असताना प्रत्यक्ष खर्च रु. ३,४९,६८५.८९ कोटी इतका झाल्यामुळे खर्चात रु. ४३,१७१.११ कोटी इतकी घट झालेली आहे.

(ए) सर्वसाधारण सेवा यामधील वाढ “२०७१, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ (रु. ४८६.५६ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(ए) सर्वसाधारण सेवा यामधील घट प्रामुख्याने “२०५५, पोलीस (रु. १,१७०.२७ कोटी)”, “२०४९, व्याज प्रदाने (रु. १,१२८.९७ कोटी)”, “२०५३, जिल्हा प्रशासन (रु. ६६८.९८ कोटी)”, “२०४१, वाहनांवरील कर (रु. ६०१.९४ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) सामाजिक सेवा यामधील घट प्रामुख्याने “२२१५, पाणीपुरवठा व स्वच्छता (रु. ६,१७९.५१ कोटी)”, “२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण (रु. ३,७२७.६८ कोटी)”, “२२१७, नगर विकास (रु. ३,०८३.९६ कोटी)”, “२२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य (रु. ३,०६७.३१ कोटी)”, “२२०२, सर्वसाधारण शिक्षण (रु. २,१३७.४२ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) आर्थिक सेवा यामधील वाढ प्रामुख्याने “३०५४, मार्ग व पूल (रु. ३८२.४९ कोटी)”, “३४५१, सचिवालयीन- आर्थिक सेवा (रु. २४४.६४ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) आर्थिक सेवा यामधील घट प्रामुख्याने “२५०५, ग्रामीण रोजगार (रु. ५,९८७.०२ कोटी)”, “२५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम (रु. १,७५७.८६ कोटी)”, “२४०१, पीक संवर्धन (रु. १,६१५.०५ कोटी)”, “३०५५, मार्ग परिवहन (रु. ७९३.९१ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(डी) सहायक अनुदाने व अंशदाने यामधील घट प्रामुख्याने “३६०४, स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे (रु. ६६.५८ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

भांडवली खर्च

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२१-२०२२	प्रत्यक्ष रकमा २०२१-२०२२	तफावत
(ए) सर्वसाधारण सेवा ..	४,२९९.४३	२,६८१.२१	(-) १,६१८.२२
(बी) सामाजिक सेवा ..	७,८६३.५९	४,०८२.०९	(-) ३,७८१.५०
(सी) आर्थिक सेवा ..	४५,५९८.४०	३९,९०७.०९	(-) ५,६९१.३१
एकूण ..	५७,७६१.४२	४६,६७०.३९	(-) ११,०९१.०३

महसुली लेख्याबाहेरील भांडवली खर्चाच्या बाबतीत सुधारित अंदाज रु. ५७,७६१.४२ कोटी इतके असताना प्रत्यक्ष खर्च रु. ४६,६७०.३९ कोटी इतका झाल्यामुळे खर्चात रु. ११,०९१.०३ कोटी इतकी घट झालेली आहे.

(ए) सर्वसाधारण सेवांचा भांडवली लेखा यामधील झालेली घट प्रामुख्याने “४०५९, सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च (रु.१,२०८.३२ कोटी)”, “४०५५, पोलीसांवरील भांडवली खर्च (रु. ३३६.७५ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील घट प्रामुख्याने “४२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यावरील भांडवली खर्च (रु. १,६७०.५८ कोटी)”, “४२१७, नगर विकासावरील भांडवली खर्च (रु.१,०००.०१ कोटी)”, “४२१६, गृहनिर्माणवरील भांडवली खर्च (रु. ४८७.१७ कोटी)”, “४२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यावरील भांडवली खर्च (रु.३१६.८१ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील वाढ प्रामुख्याने “४४०८, अन्न साठवण व वखार यावरील भांडवली खर्च (रु. २०६.५५ कोटी)”, “४४०२, मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च (रु. १०६.७९ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील घट प्रामुख्याने “४७०१, मोठे व मध्यम पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च (रु. २,११९.६४ कोटी)”, “५०५४, मार्ग व पूल यावरील भांडवली खर्च (रु. १,६७०.०१ कोटी)”, “४७०२, लहान पाटबंधार्यांवरील भांडवली खर्च (रु. १,०६१.२३ कोटी)”, “४५१५, इतर ग्राम विकास कार्यक्रम यांवरील भांडवली खर्च (रु. ३०४.९४ कोटी)”, “४८०१, वीज प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च (रु. २१४.७१ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

ऋण विभाग

जमा रकमा -

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२१-२०२२	प्रत्यक्ष रकमा २०२१-२०२२	तफावत
(इ)सरकारी ऋण ..	१,०४,३४४.६७	९०,५८६.६१	(-) १३,७५८.०६
(एफ)कर्जे व आगाऊ रकमा ..	२,३३२.३५	१,१७८.८८	(-) १,१५३.४७
एकूण ..	१,०६,६७७.०२	९१,७६५.४९	(-) १४,९११.५३

सरकारी ऋण (जमा) रु. १,०४,३४४.६७ कोटी इतके सुधारित अंदाज होते. त्यांच्या तुलनेत प्रत्यक्ष जमा रकमा रु. ९०,५८६.६१ कोटी इतक्या आहेत. यामध्ये रु. १३,७५८.०६ कोटींची घट झालेली दिसून येते. कर्जे व आगाऊ रकमा (जमा) यामध्ये रु. १,१५३.४७ कोटींची घट दिसून येते.

खर्च-

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२१-२०२२	प्रत्यक्ष रकमा २०२१-२०२२	तफावत
(इ)सरकारी ऋण ..	४३,०९१.१५	३६,०३३.०९	(-) ७,०५८.०६
(एफ)कर्जे व आगाऊ रकमा ..	२,९२८.४१	२,४३६.०३	(-) ४९२.३८
एकूण ..	४६,०१९.५६	३८,४६९.१२	(-) ७,५५०.४४

सरकारी ऋण (खर्च) रु. ४३,०९१.१५ कोटी इतके सुधारित अंदाज होते. त्यांच्या तुलनेत प्रत्यक्ष रकमा रु. ३६,०३३.०९ कोटी इतक्या आहेत. यामध्ये रु. ७,०५८.०६ कोटी इतकी घट झालेली दिसून येते. कर्जे व आगाऊ रकमा (खर्च) यामध्ये रु. ४९२.३८ कोटींची घट दिसून येते.

दोन-सुधारित अंदाज, २०२२-२०२३

एकूण वित्तीय स्थिती

२०२२-२३ च्या अर्थसंकल्पात एकूण रु. ७१९०.८१ कोटी इतकी तूट अपेक्षित होती. खाली दिलेल्या विवरणपत्रातील स्तंभ (३) मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे २०२२-२३ च्या सुधारीत अंदाजात रु. २००.४३ कोटी इतकी तूट दिसून येते :-

(१)	(रुपये कोटीत)	
	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२२-२०२३ (२)	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ (३)
महसुली लेखा --		
महसुली जमा	४०३४२७.२२	४३०९२४.५४
महसुली खर्च	४२७७८०.१२	४५०८८९.७५
	महसुली शिल्लक (+) / तूट (-)	-२४३५२.९० -१९९६५.२१
भांडवली लेखा -		
जमा -		
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	१२२४६८.००	११०४३७.९८
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	५४७०.४६	१०४०२.९५
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	२३७८.९९	२३७८.९९
लोकलेखा - इतर	६६९१३६.७३	५६२७४०.८३
	एकूण - जमा	७९९४५४.१८ ६८५९६०.७५
खर्च -		
भांडवली खर्च (निव्वळ)	६५२१०.३९	७२४५१.९०
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	५१७००.४०	५१६८०.१६
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	१३०२.५७	१३०२.५७
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	२४१४.०४	४९४३.८८
लोकलेखा - इतर	६५४३०३.८९	५३५६१७.०३
	एकूण - खर्च	७७४९३१.२९ ६६५९९५.५४
	भांडवली लेख्यावरील शिल्लक (+) / तूट (-)	२४५२२.८९ १९९६५.२१
	शिल्लक (+) / तूट (-)	१६९.९८ ०.००
	सुरुवातीची शिल्लक	-७३६०.७९ २००.४३
	शिल्लक (+) / तूट (-)	-७१९०.८१ २००.४३

सुधारित अंदाज २०२२-२०२३

महसुली विभाग

जमेच्या व खर्चाच्या अर्थसंकल्पीय अंदाज व सुधारीत अंदाज यांमध्ये अपेक्षित असलेल्या तफावतीच्या प्रमुख बाबी आणि त्याबाबतची संक्षिप्त स्पष्टीकरणे खालील विवरणपत्रात दर्शविली आहेत.—

(रुपये कोटीत)

प्रधान शीर्ष (१)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२२- २०२३ (२)	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ (३)	तफावत वाढ(+) घट(-) (४)	शेरा (५)
जमा				
०००५, केंद्रीय वस्तू व सेवा कर (सीजीएसटी)	१६९३८.९१	१८५९३.५०	१६५४.५९	सुधारित अंदाज केंद्र शासनाच्या अंदाजावर आधारित आहेत.
०००६, राज्य वस्तू व सेवा कर (एसजीएसटी)	११९९००.००	१२५४११.००	५५११.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००२०, निगम कर	१६१०७.६५	१८६८५.५३	२५७७.८८	सुधारित अंदाज केंद्र शासनाच्या अंदाजावर आधारित आहेत.
००२१, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	१५५५६.५९	१८१५४.०७	२५९७.४८	सुधारित अंदाज केंद्र शासनाच्या अंदाजावर आधारित आहेत.
००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी	३२०००.००	४००००.००	८०००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००३९, राज्य उत्पादन शुल्क	२२०००.००	२३०००.००	१०००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००४०, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	५०२००.००	५५०००.००	४८००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००४१, वाहनांवरील कर	१०५००.००	११४५०.००	९५०.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००४९, व्याजाच्या जमा रकमा	२८४३.११	१४००.००	-१४४३.११	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००५१, लोकसेवा आयोग	५४.७०	४००.००	३४५.३१	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
०२१७, नगर विकास	५९००.००	३१४७.६९	-२७५२.३१	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२२- २०२३ (२)	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ (३)	तफावत वाढ(+) घट(-) (४)	शेरा (५)
०७००, मोठे पाटबंधारे	३४००.००	१५००.००	-१९००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
०७०१, मध्यम पाटबंधारे	१६०.००	४००.००	२४०.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
०८५३, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग	४९७५.००	५३००.००	३२५.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
खर्च				
२०४९, व्याज प्रदाने	४६७६३.२३	४५८८०.६६	-८८२.५७	अर्थसंकल्पीय अंदाजापेक्षा कमी कर्ज उभारणी केल्यामुळे.
२०५५, पोलीस	२३९१५.५९	२०५६६.३५	-३३४९.२३	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२०७०, इतर प्रशासनिक सेवा	२३५६.८९	७५१.८३	-१६०५.०६	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	१८४५९.३५	२१११०.४२	२६५१.०८	वैद्यकीय व सार्वजनिक आरोग्य क्षेत्रासाठी अतिरिक्त निधी उपलब्ध करून देण्यात आल्यामुळे.
२२१५, पाणी पुरवठा व स्वच्छता	१३७८५.०९	५६७४.१६	-८११०.९३	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२२१६, गृहनिर्माण	११०६४.१८	५७२२.८९	-५३४१.२९	सुधारित अंदाज कार्यक्रमांतर्गतच्या सुधारित निधी वाटपावर आधारित आहेत.
२२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	६०५७.१६	८८४६.१२	२७८८.९६	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यासाठी अधिकचा निधी उपलब्ध करून देण्यात आल्यामुळे.
२४३५, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम	१९९.६१	५८५६.५१	५६५६.९०	महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजनेअंतर्गत प्रोत्साहनपर अनुदानासाठी अतिरिक्त तरतूद करण्यात आल्यामुळे.
२५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	७२५८.२७	१०२४३.११	२९८४.८४	सुधारित अंदाज कार्यक्रमांतर्गतच्या सुधारित निधी वाटपावर आधारित आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२२- २०२३ (२)	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ (३)	तफावत वाढ(+) घट(-) (४)	शेरा (५)
२८०१, वीज	८४४१.०५	१३५३१.३३	५०९०.२८	राज्यातील कृषीपंप, यंत्रमाग, वस्त्रोद्योग तसेच औद्योगिक ग्राहकांना वीज प्रशुल्कामध्ये सवलत देण्यासाठी अतिरिक्त तरतूद करण्यात आल्यामुळे.
२८५२, उद्योग	३१०७.४१	६०८३.७४	२९७६.३३	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
३०५४, मार्ग व पूल	७७६९.३६	१०५०२.०९	२७३२.७४	केंद्रीय मार्ग निधी व राज्य क्षेत्रातील दळणवळण, रस्ते व रेल्वे सुरक्षा कामे यासाठी अधिकचा निधी उपलब्ध करून देण्यात आल्यामुळे.
३४५२, पर्यटन	२१४०.०६	१५९१.०७	-५४८.९९	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
३६०४, स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	२८१८६.८४	३२८८८.२९	४७०१.४५	ग्रामपंचायतींच्या पथदिव्यांच्या विद्युत देयकांच्या थकबाकी प्रदानासाठी अधिकचा निधी उपलब्ध करून देण्यात आल्यामुळे.

भांडवली विभाग

अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०२२-२०२३ रु. ६५२१०.४० कोटी आहेत तर २०२२-२०२३ चे सुधारित अंदाज रु. ७२४५१.९० कोटी आहेत. ते खालीलप्रमाणे :

(रुपये कोटीत)

	अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०२२-२०२३	सुधारित अंदाज, २०२२-२०२३
(अ) अन्नधान्याच्या व्यवहारासंबंधातील भांडवली खर्च	२७२२.२१	२८३२.७१
(ब) अन्नधान्याच्या व्यवहाराव्यतिरिक्त इतर योजनांवरील भांडवली खर्च	६२४८८.१९	६९६१९.१९
एकूण . .	६५२१०.४०	७२४५१.९०

अन्नधान्य व्यवहाराव्यतिरिक्त इतर भांडवली खर्चात रु. ७१३१.०० कोटी इतकी वाढ दिसून येते. कर्जे व आगाऊ रकमा (जमा) याकरिता अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२२-२०२३ रु. २,३७८.९९ कोटी एवढे असून सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ रु. २,३७८.९९ कोटी एवढे आहेत. कर्जे व आगाऊ रकमा याखालील संवितरणासाठी अर्थसंकल्पीय अंदाज रु. २,४१४.०४ कोटी व सुधारित अंदाज रु. ४,९४३.८८ कोटी इतके असून खर्चात रु. २,५२९.८४ कोटी इतकी वाढ दिसून येते.

अर्थसंकल्प २०२३-२०२४

महसुली विभाग

सन २०२३-२०२४ च्या अर्थसंकल्पात करांच्या दरांच्या विद्यमान पातळीच्या आधारावर, महसुली लेख्यात रु. १६१२२.४१ कोटींची तूट दिसून येते. अर्थसंकल्पीय अंदाज पुढीलप्रमाणे आहेत :-

(रुपये कोटीत)

एक - महसुली जमा

ए. कर महसूल

(अ) वस्तु व सेवा कर	१५६९०५.३१
(ब) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर	४४०४४.०२
(क) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर	४९४९९.४६
(ड) वस्तु व सेवा याव्यतिरिक्त विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील कर	११२२५७.०९
एकूण - ए. कर महसूल	३६२७०५.८८

बी. करेतर महसूल

(अ) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा	३१००.००
(ब) सर्वसाधारण सेवा	४६३५.००
(क) सामाजिक सेवा	४३२९.००
(ड) आर्थिक सेवा	१२१०५.७०
एकूण - बी. करेतर महसूल	२४१६९.७०

सी. सहायक अनुदाने व अंशदाने -

(अ) केंद्र सरकारकडून सहायक अनुदाने -	
(१) केंद्रीय योजना आणि केंद्र पुरस्कृत योजनांकरिता	३५६५६.२२
(२) वित्त आयोगाची अनुदाने	११७८२.६२
(३) राज्यांना इतर अनुदाने	१५२०८.१८
एकूण - सी. सहायक अनुदाने व अंशदाने -	६२६४७.०२
एकूण-एक— महसुली जमा	४४९५२२.६१

दोन - महसुली खर्च -

(अ) सर्वसाधारण सेवा	१६४८६६.१५
(ब) सामाजिक सेवा	१९२१३०.३५
(क) आर्थिक सेवा	७७९६३.७५
(ड) सहायक अनुदाने व अंशदाने	३०६८४.७८
एकूण - दोन—महसुली खर्च	४६५६४५.०२
शिल्लक (+) / तूट (-)	-१६१२२.४१

सुधारित अंदाज, २०२२-२३ व अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०२३-२०२४ यांची तुलना खालीलप्रमाणे आहे :-

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४
महसुली जमा	४३०९२४.५४	४४९५२२.६१
महसुली खर्च	४५०८८९.७५	४६५६४५.०२
शिल्लक (+) / तूट (-)	-१९९६५.२१	-१६१२२.४१

अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४

महसुली विभाग

जमेच्या व खर्चाच्या सुधारित अंदाज व अर्थसंकल्पीय अंदाज यांमध्ये अपेक्षित असलेल्या तफावतीच्या प्रमुख बाबी आणि त्याबाबतची संक्षिप्त स्पष्टीकरणे खालील विवरणपत्रात दर्शविली आहेत.—

(रुपये कोटीत)

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३- २०२४ (३)	तफावत वाढ(+) घट(-) (४)	शेरा (५)
जमा				
०००५, केंद्रीय वस्तु व सेवा कर (सीजीएसटी)	१८५९३.५०	२०८६४.३१	२२७०.८१	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्र शासनाच्या करवितरण अंदाजावर आधारित आहेत.
०००६, राज्य वस्तु व सेवा कर (एसजीएसटी)	१२५४११.००	१३६०४१.००	१०६३०.००	सर्वसाधारण वाढ.
००२०, निगम कर	१८६८५.५३	२०६५२.२१	१९६६.६८	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्र शासनाच्या करवितरण अंदाजावर आधारित आहेत.
००२१, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	१८१५४.०७	२००९१.८१	१९३७.७४	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्र शासनाच्या करवितरण अंदाजावर आधारित आहेत.
००२९, जमीन महसूल	३०००.००	४५००.००	१५००.००	कर संकलनात सुधारणा होण्यासाठी उपाययोजना व शासकीय जमिनीचा सुयोग्य वापर करून अतिरिक्त महसूल गोळा होणे अपेक्षित आहे.
००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी	४००००.००	४५०००.००	५०००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
००३९, राज्य उत्पादन शुल्क	२३०००.००	२५२००.००	२२००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
००४०, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	५५०००.००	५६२००.००	१२००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
००४१, वाहनांवरील कर	११४५०.००	१२५००.००	१०५०.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३- २०२४ (३)	तफावत वाढ (+) घट (-) (४)	शेरा (५)
००४९, व्याजाच्या जमा रकमा	१४००.००	३०००.००	१६००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज गुंतवणूकीवरील व्याजाच्या अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
०२१५, पाणी पुरवठा व स्वच्छता	५५०.८४	१००.००	-४५०.८४	अर्थसंकल्पीय अंदाज वर्षभरातील अपेक्षित जमेच्या रकमांवर आधारित आहेत.
०२१७, नगर विकास	३१४७.६९	२०००.००	-११४७.६९	अर्थसंकल्पीय अंदाज मागील वर्षातील प्रत्यक्ष जमा व चालू वर्षातील अपेक्षित जमेच्या रकमांवर आधारित आहेत.
०२५०, इतर सामाजिक सेवा	८१५.४४	२००.००	-६१५.४४	अर्थसंकल्पीय अंदाज वर्षभरातील अपेक्षित जमेच्या रकमांवर आधारित आहेत.
०७००, मोठे पाटबंधारे	१५००.००	३४००.००	१९००.००	पाणी वापर शुल्क व त्याबाबतच्या थकीत रकमांची वसुली यामधून अधिक महसूल मिळणे अपेक्षित आहे.
०८५३, अलोहयुक्त, खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग	५३००.००	६३००.००	१०००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
खर्च				
२०४१, वाहनांवरील कर	३७७२.४८	२१२७.८५	-१६४४.६३	मागील आर्थिक वर्षात महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या बांधील खर्चासाठी सुधारित अंदाजात अतिरिक्त तरतूद करण्यात आली होती.
२०४८, ऋण कमी करणे किंवा ऋण प्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन	१५००.००	३०००.००	१५००.००	खुल्या बाजारातून उभारलेल्या कर्जाच्या प्रमाणात घसारा निधीत हस्तांतरण करण्यात येत असल्याने वाढ.
२०४९, व्याज प्रदाने	४५८८०.६६	५०६४७.६४	४७६६.९८	अर्थसंकल्पीय अंदाज वर्षभरात उभारण्यात येणाऱ्या कर्जावरील व्याज प्रदानाच्या अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
२०५५, पोलीस	२०५६६.३५	२५८३२.६१	५२६६.२६	अर्थसंकल्पीय अंदाज वेतन व वेतनेतर खर्चातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३- २०२४ (३)	तफावत वाढ (+) घट (-) (४)	शेरा (५)
२०७०, इतर प्रशासनिक सेवा	७५१.८३	३३५६.६३	२६०४.८०	अर्थसंकल्पीय अंदाज वेतन व वेतनेतर खर्चातील अपेक्षित वाढीवर आधारीत आहेत.
२०७१, निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ	४६६१४.२६	५४७३६.९४	८१२२.६८	अर्थसंकल्पीय अंदाज प्रत्यक्ष परिगणनेवर आधारीत आहेत.
२२०२, सर्वसाधारण शिक्षण	७७३५७.७५	८२५०८.३१	५१५०.५६	अर्थसंकल्पीय अंदाज वेतन व वेतनेतर खर्चातील अपेक्षित वाढीवर आधारीत आहेत.
२२१५, पाणी पुरवठा व स्वच्छता	५६७४.१६	१०८४१.६०	५१६७.४४	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण	२१४७५.७५	२३०९९.३०	१६२३.५५	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२४०८, अन्न, साठवण व वखार	४९६५.०१	३१७०.५७	-१७९४.४३	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२४३५, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम	५८५६.५१	५६.२७	-५८००.२४	मागील आर्थिक वर्षात महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजनेअंतर्गत प्रोत्साहनपर अनुदानासाठी सुधारीत अंदाजात अतिरिक्त तरतूद करण्यात आली होती.
२५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	१०२४३.११	७३२८.२५	-२९१४.८५	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२८०१, वीज	१३५३१.३३	९४६९.१४	-४०६२.१९	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२८५२, उद्योग	६०८३.७४	३४३८.४१	-२६४५.३३	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३- २०२४ (३)	तफावत वाढ(+) घट(-) (४)	शेरा (५)
३६०४, स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	३२८८८.२९	३०६८४.७८	-२२०३.५१	अर्थसंकल्पीय अंदाज प्रत्यक्ष परिगणनेवर आधारीत आहेत.

भांडवली विभाग

भांडवली खर्च

अन्नधान्य व्यवहारासंबंधातील भांडवली खर्चावरील रु. २५९९.२३ कोटी तरतुदी व्यतिरिक्त २०२३-२०२४ च्या अर्थसंकल्पात भांडवली लेख्यांवरील खर्चासाठी रु. ७१३०१.६१ कोटी(निव्वळ) इतकी तरतूद केली आहे. एकूण भांडवली लेख्यांवरील निधीचे विकास क्षेत्रनिहाय वर्गीकरण पुढीलप्रमाणे आहे :-

		(रुपये कोटीत)
ए. सर्वसाधारण सेवांचा भांडवली लेखा		६०२८.३०
बी. सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा		९३१४.५९
सी. आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा		५८५५७.९४
(अ) कृषि व संलग्न कार्यक्रम यांवरील भांडवली लेखा	८७७५.८७	
(ब) ग्रामविकास यांवरील भांडवली लेखा	६६९७.७९	
(क) डोंगराळ क्षेत्रे यांवरील भांडवली लेखा	१९०.००	
(ड) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण यांवरील भांडवली लेखा	१७१६९.३७	
(इ) उर्जा यांवरील भांडवली लेखा	१८२७.२९	
(फ) उद्योग व खनिजे यांवरील भांडवली लेखा	१७०.५०	
(ग) वाहतुक यांवरील भांडवली लेखा	२३२४८.२३	
(ह) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा यांवरील भांडवली लेखा	४७८.८९	
	एकूण	७३९००.८३

कर्जे व आगाऊ रकमा

कर्जे व आगाऊ रकमा (संवितरण) यांसाठी २०२३-२०२४ च्या अर्थसंकल्पात रु. ७९०४.१२ कोटींच्या निधीची तरतूद समाविष्ट करण्यात आली आहे. कर्जे व आगाऊ रकमांच्या महत्त्वाच्या बाबी खालीलप्रमाणे आहेत :-

	(रुपये कोटीत)
(१) नगरविकासासाठी कर्जे	५५०३.७९
(२) शासकीय कर्मचाऱ्यांना कर्जे इ.	७०२.९७
(३) अजा, अज, इमाव व अल्पसंख्याक यांचे कल्याणासाठी कर्जे	९१.९८
(४) सहकारासाठी कर्जे	३९.९७

राखीव निधीच्या अंशदानाच्या महत्त्वाच्या तरतूदी पुढीलप्रमाणे आहेत:-

	(रुपये कोटीत)
(१) राज्य आपत्ती निवारण निधी	३७८८.८१
(२) केंद्रीय मार्ग निधी	११६०.००
(३) हमी विमोचन निधी	२५६.३१
(४) ग्रंथालय निधी	१९१.६५

कर्जापोटी जमा होणाऱ्या रकमा पुढीलप्रमाणे आहेत :-

	(रुपये कोटीत)
१. खुल्या बाजारातील कर्जे	१०००००.००
२. नाबार्डकडून पीएमकेएसवायला एलटीआयएफ अंतर्गत कर्जे	३०७३.०१
३. नाबार्डकडून बळीराजा जलसंजीवनी योजनेकरिता घेतलेली कर्जे	१५७७.७७
४. राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँक	१५००.००

अर्थसंकल्पात रु. २४२६.५७ कोटींच्या कर्जाची एकूण वसुली जमा खाती नोंदविलेली असून त्यात पुढील प्रमुख कर्जे अंतर्भूत आहेत :-

	(रुपये कोटीत)
(१) वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे	१५७३.९०
(२) शासकीय कर्मचाऱ्यांना कर्जे इ.	४३८.१३
(३) सहकारासाठी कर्जे	१६९.७५
(४) गृहनिर्माणासाठी कर्जे	१२१.२२

विकास कार्यक्रम, २०२३-२०२४

वार्षिक कार्यक्रम सन २०२३-२०२४ चे आकारमान रु. १,७२,००० कोटी इतके निश्चित करण्यात आले आहे. त्यानुसार सन २०२३-२०२४ च्या अर्थसंकल्पात रु. १,७२,००० कोटी इतकी तरतूद अर्थसंकल्पीत करण्याचे प्रस्तावित केले आहे, त्यापैकी रु. १५,१५० कोटी जिल्हा योजनांसाठी आहे.

२. या अर्थसंकल्पामध्ये रु. १,०५,३१९.५५ कोटी एवढ्या रकमेची तरतूद महसुली लेख्यावरील असून रु. ६४,४८३.३१ कोटी भांडवली लेख्यावरील आणि रु. २,१९७.१४ कोटी कर्जे व आगाऊ रकमा यांवरील आहे.

३. केंद्रीय व केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रमांसाठी रु. ४१,७२९.२६ कोटी रुपये एवढ्या खर्चाची तरतूद या अर्थसंकल्पात करण्यात आली आहे. यापैकी रु. ३२,८९१.२१ कोटी रुपयांची तरतूद महसुली लेख्यावरील व उर्वरित रु. ८,८३८.०५ कोटी रुपयांची तरतूद भांडवली लेख्यावरील व ऋणांवरील नियत खर्चासाठी असेल.

४. आदिवासी घटक कार्यक्रमासाठी एकूण १७,१४८.५८ कोटींची तरतूद करण्यात आली असून राज्य योजनेखालील रु.१२,६५५.०० कोटी आणि केंद्र पुरस्कृत व केंद्रीय योजनेखालील रु. ४,४९३.५८ कोटी अशी त्याची विगतवारी आहे.

वार्षिक कार्यक्रम २०२३-२०२४ मधील निधी वाटपाची क्षेत्रनिहाय विभागणी पुढीलप्रमाणे आहे:

		(रुपये कोटीत)
		वार्षिक कार्यक्रम २०२३-२०२४ (प्रस्तावित निधी)
१.	कृषी व संलग्न सेवा	१३१५८.८८
२.	ग्रामीण विकास	७२९५.६३
३.	विशेष क्षेत्र कार्यक्रम	४२५.३०
४.	पाटबंधारे व पूर नियंत्रण	१६६९७.१६
५.	ऊर्जा	१२४०५.२०
६.	उद्योग व खाण	१८५३.१३
७.	परिवहन	३१८२६.२८
८.	विज्ञान, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	४७२.९५
९.	सामान्य आर्थिक सेवा	२८३०.५३
१०.	सामाजिक व सामूहिक सेवा	६७८५६.५०
११.	सामान्य सेवा	१२३८२.०४
१२.	इतर कार्यक्रम	४७९६.४०
एकूण ..		१७२०००.००

वित्तीय स्थिती

सन २०२३-२०२४ ची अर्थसंकल्पीय स्थिती पुढे दर्शविल्याप्रमाणे आहे :-

	(रुपये कोटीत)
	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४
महसुली लेखा --	
महसुली जमा	४४९५२२.६१
महसुली खर्च	४६५६४५.०२
	<u>महसुली शिल्लक (+) / तूट (-)</u>
	-१६१२२.४१
भांडवली लेखा -	
जमा -	
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	१२१६८१.४८
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	९५२५.६९
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	२४२६.५७
लोकलेखा	६८०३८०.९७
	<u>एकूण - जमा</u>
	८१४०१४.७१
खर्च -	
भांडवली खर्च (निव्वळ)	७३९००.८४
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	५३१३३.४७
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	१४२४.८४
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	७९०४.१२
लोकलेखा	६६१५२९.०३
	<u>एकूण - खर्च</u>
	७९७८९२.३०
	<u>भांडवली लेखावरील शिल्लक (+) / तूट (-)</u>
	१६१२२.४१
	<u>शिल्लक (+) / तूट (-)</u>
	०.००

मनोज सौनिक,
अपर मुख्य सचिव,
वित्त विभाग.

**वार्षिक कार्यक्रम २०२३-२०२४ मध्ये विदर्भ, मराठवाडा व उर्वरित महाराष्ट्र
प्रदेश निहाय निधीच्या वाटपाचे विवरणपत्र**

सन २०२३-२४ मध्ये कार्यक्रमांतर्गत खर्चाकरिता एकूण रु.१,७२,०००.०० कोटी एवढा निधी राज्य शासनास उपलब्ध असेल असा अंदाज करण्यात आला आहे. ज्या कार्यक्रमांचा आणि प्रकल्पांचा लाभ संपूर्ण राज्याला होतो अशा कार्यक्रमांवरील खर्च आणि ज्या कार्यक्रम/प्रकल्पांचा निधी विभाजनीय नाही, असे एकूण रु.६५,२६३.०१ कोटी राखून ठेवून उर्वरित रु.१,०६,७३६.९९ कोटी निधीचे विदर्भ, मराठवाडा व उर्वरित महाराष्ट्र प्रदेशांच्या कार्यक्षेत्रासाठी वाटप खालीलप्रमाणे आहे :

(रुपये कोटीत)		
अनुक्रमांक (१)	प्रदेश (२)	निधी (३)
१	विदर्भ	२८,०६४.१२
२	मराठवाडा	१९,९३८.२१
३	उर्वरित महाराष्ट्र	५८,७३४.६६
एकूण . .		१,०६,७३६.९९

INTRODUCTORY NOTE

Government accounts are kept in three parts, namely :—

Part-I	..	Consolidated Fund
Part-II	..	Contingency Fund
Part-III	..	Public Account.

The outlays on the various activities of Government are met from the Consolidated Fund which is made up of revenue receipts, loans raised and recoveries of loans and advances made by the State Government. Necessary demands for grants are placed before the Legislature before the beginning of the financial year and supplementary demands are presented from time to time in the course of the financial year for this purpose. The grants so passed by the Legislature are incorporated in an Appropriation Act or in Supplementary Appropriation Acts, authorising the necessary appropriations from the Consolidated Fund. These grants are made department-wise in respect of each major head of account controlled by the respective administrative departments of Mantralaya. But for expenditure on Building Works, Tribal Component Schemes and Plan provisions for removal of regional imbalance for which composite demands are obtained under concerned departments of Mantralaya. However, where it is not possible to obtain composite demand for removal of regional imbalance, the requisite provisions have been exhibited separately under the concerned functional major heads.

2. During the course of the year, occasions do arise when provisions made for certain items of expenditure are found inadequate or when urgent and emergent items of expenditure, not provided for in the budget have to be financed. To meet such situations, Government is empowered to meet additional expenditure in respect of approved items of expenditure by reappropriating savings, if available, under other items within the same grant. In case, where such savings are not forthcoming or a new item of expenditure has to be financed in anticipation of the approval of the Legislature, expenditure is initially met from the Contingency Fund set up under Article 267 (2) of the Constitution. The withdrawals from the Contingency Fund are recouped to the Fund by presenting supplementary demands to the Legislature, giving all the details of expenditure incurred in anticipation of the approval of the Legislature.

3. The third part of Government accounts viz. Public Account records transactions relating to public moneys other than those mentioned above. These transactions relate to Reserve Funds set up by Government. Transactions of banking nature, such as, temporary deposits by the public in the course of their dealing with Government, deposits of local bodies and remittances between different Governments or between different treasuries of the State Government, are also recorded in the Public Account. Investments of surplus cash balances of the State are also made through this account.

4. Since 1981-82 it has been the practice to present the State Budget to the State Legislature after the Central Budget is presented to the Parliament. Generally the Budget including the provisions for expenditure on New Items is being presented. The Budget Estimates for 2023-2024 include provisions for standing charges and for schemes already under execution after allowing for a normal increase over the current year level of expenditure as well as new schemes listed in the Budget Memorandum.

5. The variations in regard to the Revised Estimates and Actuals for the year 2021-2022, the Budget Estimates and the Revised Estimates of the year 2022-2023 and the salient features of the Budget Estimates, 2023-2024, are indicated below :—

I—ACTUALS, 2021-2022

A—REVENUE SECTION

The actuals for 2021-2022 reveal a deficit of Rs. 16,374.32 crores against the deficit of Rs. 30,724.50 crores in the Revised Estimates.

(Rs. in crore)

		Revised Estimates, 2021-2022	Actuals, 2021-2022	Increase (+) Decrease (-)
Receipts	..	3,62,132.50	3,33,311.57	(-) 28,820.93
Expenditure	..	3,92,857.00	3,49,685.89	(-) 43,171.11
Surplus (+) Deficit (-)	..	(-) 30,724.50	(-) 16,374.32	(+) 14,350.18

Further break-up of the above deficit is shown below :—

(A) Receipts—

		(Rs. in crore)		
		Revised Estimates, 2021-2022	Actuals, 2021- 2022	Variations
(a) Tax Revenue	..	2,75,498.25	2,75,245.20	(-) 253.05
(b) Non-Tax Revenue	..	17,306.97	19,306.69	1,999.72
(c) Grant-in-aid and Contribution	..	69,327.28	38,759.68	(-) 30,567.60
Total	..	3,62,132.50	3,33,311.57	(-) 28,820.93

In Revenue receipts, as against Revised Estimates of Rs. 3,62,132.50 crores, the Actual receipts is of Rs. 3,33,311.57 crores, showing a decrease of Rs. 28,820.93 crores.

(a) The increase in Tax Revenue is mainly under Major Head “0030, Stamps and Registration Fees (Rs. 6,093.58 crores)”, “0021, Taxes on Income other than corporation Tax (Rs. 2,453.32 crores)”, “0037, Customs (Rs. 1,586.17 crores)”, “0038, Union Excise Duties (Rs. 1,380.58 crores)”, “0040, Taxes on Sales, Trade etc. (Rs. 924.13 crores)”.

(a) The decrease in Tax Revenue is mainly under Major Head “0006, State Goods and Services Tax (Rs. 10,502.11 crores)”, “0043, Taxes and Duties on Electricity (Rs. 2,020.08 crores)”, “0032, Taxes on Wealth (Rs. 1,238.36 crores)”, “0042, Taxes on Goods and Passengers (Rs. 1,206.47 crores)”, “0039, State Excise (Rs. 779.29 crores)”.

(b) The increase in Non-Tax Revenue is mainly under Major Head “0217, Urban Development (Rs. 1,935.29 crores)”, “0049, Interest Receipts (Rs. 1,159.98 crores)”, “0853, Non-ferrous Mining and Metallurgical Industries (Rs. 1,024.94 crores)”, “0210, Medical and Public Health (Rs. 204.71 crores)”.

(b) The decrease in Non-Tax Revenue is mainly under Major Head “0700, Major Irrigation (Rs. 1,107.62 crores)”, “0216, Housing (Rs. 382.89 crores)”, “0070, Other Administrative Services (Rs. 286.28 crores)”, “0050, Dividends and Profits (Rs. 187.27 crores)”.

(c) The decrease in Grants-in-aid and Contributions is mainly under Major Head “1601, Grants-in-aid from Central Government (Rs. 30,567.60 crores)”.

(B) Expenditure—

		(Rs. in crore)		
		Revised Estimates, 2021-2022	Actuals, 2021-2022	Variations
(a) General Services	..	1,26,355.90	1,21,745.32	(-) 4,610.58
(b) Social Services	..	1,67,593.34	1,42,523.26	(-) 25,070.08
(c) Economic Services	..	72,878.64	59,454.77	(-) 13,423.87
(d) Grant-in-aid and Contributions	..	26,029.12	25,962.54	(-) 66.58
Total	..	3,92,857.00	3,49,685.89	(-) 43,171.11

In Revenue Expenditure, as against Revised Estimates of Rs. 3,92,857.00 crores, the Actual Expenditure is of Rs. 3,49,685.89 crores, showing a decrease of Rs. 43,171.11 crores.

(a) The increase in General Services is mainly under Major Head “2071, Pensions and Other Retirement Benefits (Rs.486.56 crores)”.

(a) The decrease in General Services is mainly under Major Head “2055, Police (Rs.1,170.27 crores)”, “2049, Interest Payments (Rs.1,128.97 crores)”, “2053, District Administration (Rs.668.98 crores)”, “2041, Taxes on Vehicles (Rs. 601.94 crores)”.

(b) The decrease in Social Services is mainly under Major Head “2215, Water Supply and Sanitation (Rs. 6,179.51 crores)”, “2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities (Rs. 3,727.68 crores)”, “2217, Urban Development (Rs. 3,083.96 crores)”, “2210, Medical and Public Health (Rs. 3,067.31 crores)”, “2202, General Education (Rs. 2,137.42 crores)”.

(c) The increase in Economic Services is mainly under Major Head “3054, Roads and Bridges (Rs. 382.49 crores)”, “3451, Secretariat-Economic Services (Rs. 244.64 crores)”.

(c) The decrease in Economic Services is mainly under Major Head “2505, Rural Employment (Rs. 5,987.02 crores)”, “2515, Other Rural Development Programmes (Rs. 1,757.86 crores)”, “2401, Crop Husbandry (Rs. 1,615.05 crores)”, “3055, Road Transport (Rs. 793.91 crores)”.

(d) The decrease in Grants-in-aid and Contributions is mainly under Major Head “3604, Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions (Rs. 66.58 crores)”.

Capital Expenditure

		(Rs. in crore)		
		Revised Estimates, 2021-2022	Actuals, 2021-2022	Variations
(a) General Services	..	4,299.43	2,681.21	(-) 1,618.22
(b) Social Services	..	7,863.59	4,082.09	(-) 3,781.50
(c) Economic Services	..	45,598.40	39,907.09	(-) 5,691.31
Total	..	57,761.42	46,670.39	(-) 11,091.03

In Capital Expenditure outside Revenue Account, as against Revised Estimates of Rs. 57,761.42 crores, the Actual Expenditure is of Rs. 46,670.39 crores, showing a decrease of Rs. 11,091.03 crores.

(a) The decrease in Capital Account of General Services is mainly under Major Head “4059, Capital Outlay on Public Works (Rs. 1,208.32 crores)”, “4055, Capital Outlay on Police (Rs. 336.75 crores)”.

(b) The decrease in Capital Account of Social Services is mainly under Major Head “4210, Capital Outlay on Medical and Public Health (Rs. 1,670.58 crores)”, “4217, Capital Outlay on Urban Development (Rs. 1,000.01 crores)”, “4216, Capital Outlay on Housing (Rs.487.17 crores)”, “4225, Capital Outlay on Welfare of Schedule Castes, Schedule Tribes, Other Backward Classes and Minorities (Rs.316.81 crores)”.

(c) The increase in Capital Account of Economic Services is mainly under Major Head “4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing (Rs.206.55 crores)”, “4402, Capital Outlay on Soil and Water Conservation (Rs. 106.79 crores)”.

(c) The decrease in Capital Account of Economic Services is mainly under Major Head “4701, Capital Outlay on Major and Medium Irrigation (Rs. 2,119.64 crores)”, “5054, Capital Outlay on Roads and Bridges (Rs. 1,670.01 crores)”, “4702, Capital Outlay on Minor Irrigation (Rs. 1,061.23 crores)”, “4515, Capital Outlay on Other Rural Development Programmes (Rs.304.94 crores)”, “4801, Capital Outlay on Power Projects (Rs. 214.71 crores)”.

Debt Section

Receipts—

		(Rs. in crore)		
		Revised Estimates, 2021-2022	Actuals, 2021-2022	Variations
(e) Public Debt	..	1,04,344.67	90,586.61	(-) 13,758.06
(f) Loans and Advances	..	2,332.35	1,178.88	(-) 1,153.47
Total	..	1,06,677.02	91,765.49	(-) 14,911.53

The Revised Estimates under Public Debt (Receipts) is Rs. 1,04,344.67 crores. Against this, actuals are Rs. 90,586.61 crores indicating a decrease of Rs. 13,758.06 crores. There is decrease in Loans and Advances (Receipts) of Rs. 1,153.47 crores.

Disbursements—

		(Rs. in crore)		
		Revised Estimates, 2021-2022	Actuals, 2021-2022	Variations
(e) Public Debt	.	43,091.15	36,033.09	(-) 7,058.06
(f) Loans and Advances	.	2,928.41	2,436.03	(-) 492.38
Total	.	46,019.56	38,469.12	(-) 7,550.44

A Revised Estimates under Repayment of Public Debt is Rs. 43,091.15 crores. Against this actuals are Rs. 36,033.09 crores indicating a decrease of Rs. 7,058.06 crores. There is decrease in Loans and Advances (Disbursements) of Rs. 492.38 crores.

II. REVISED ESTIMATES, 2022-2023**OVERALL FINANCIAL POSITION**

The Budget Estimates for 2022-2023 anticipated deficit of Rs. 7190.81 Crore. The Revised Estimates, 2022-2023 reveal a deficit of Rs. 200.43 crore as shown in column (3) of the statement below :—

	(Rs.Crore)	
(1)	Budget Estimate 2022-2023 (2)	Revised Estimate 2022-2023 (3)
Revenue Account -		
Revenue Receipts	403427.22	430924.54
Revenue Expenditure	427780.12	450889.75
Revenue Surplus (+)/ Deficit (-)	-24352.90	-19965.21
Capital Account -		
Receipts -		
Internal Debt of the State Government	122468.00	110437.98
Central Loans	5470.46	10402.95
Loans and Advances by the State Government	2378.99	2378.99
Public Account - Other	669136.73	562740.83
Total - Receipts	799454.18	685960.75
Expenditure -		
Capital Outlay (Net)	65210.39	72451.90
Internal Debt of the State Government	51700.40	51680.16
Central Loans	1302.57	1302.57
Loans and Advances by the State Government	2414.04	4943.88
Public Account - Other	654303.89	535617.03
Total - Expenditure	774931.29	665995.54
Surplus (+) / Deficit (-) on Capital Account	24522.89	19965.21
Surplus (+) / Deficit (-)	169.98	0.00
Opening Balance	-7360.79	200.43
Surplus(+) / Deficit (-)	-7190.81	200.43

Revised Estimates, 2022-2023
REVENUE SECTION

The major items of variations in the Budget Estimates and Revised Estimates of Receipt and Expenditure are indicated in the statement below:—

(Rs. in Crore)				
Major Head (1)	Budget Estimate 2022-2023 (2)	Revised Estimate 2022-2023 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
Receipt				
0005, Central Goods and Services Tax (CGST)	16938.91	18593.50	1654.59	Revised Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0006, State Goods and Services Tax (SGST)	119900.00	125411.00	5511.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0020, Corporation Tax	16107.65	18685.53	2577.88	Revised Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0021, Taxes on Income other than Corporation Tax	15556.59	18154.07	2597.48	Revised Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0030, Stamps and Registration Fees	32000.00	40000.00	8000.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0039, State Excise	22000.00	23000.00	1000.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0040, Taxes on Sales, Trade etc.	50200.00	55000.00	4800.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0041, Taxes on Vehicles	10500.00	11450.00	950.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0040, Interest Receipts	2843.11	1400.00	-1443.11	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0051, Public Service Commission	54.70	400.00	345.31	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0217, Urban Development	5900.00	3147.69	-2752.31	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0700, Major Irrigation	3400.00	1500.00	-1900.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0701, Medium Irrigation	160.00	400.00	240.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.

Major Head (1)	Budget Estimate 2022-2023 (2)	Revised Estimate 2022-2023 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
0853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries	4975.00	5300.00	325.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
Expenditure				
2049, Interest Payments	46763.23	45880.66	-882.57	Borrowing are lower than the Budget Estimates.
2055, Police	23915.59	20566.35	-3349.23	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2070, Other Administrative Services	2356.89	751.83	-1605.06	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2210, Medical and Public Health	18459.35	21110.42	2651.08	As the additional fund have been allocated to medical and public health sector.
2215, Water Supply and Sanitation	13785.09	5674.16	-8110.93	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2216, Housing	11064.18	5722.89	-5341.29	Revised Estimates are based on revised scheme fund allocation.
2235, Social Security and Welfare	6057.16	8846.12	2788.96	As the additional fund have been allocated for Social Security and welfare.
2435, Other Agricultural Programmes	199.61	5856.51	5656.90	Additional provision was made for payment of incentive under Mahatma Jotirao Phule Shetkari Karjamukti Yojana.
2515, Other Rural Development Programmes	7258.27	10243.11	2984.84	Revised Estimates are based on revised scheme fund allocation.
2801, Power	8441.05	13531.33	5090.28	Additional provision was made for concessions given in the electricity tariff to Agricultural Pump, Powerloom, Textile and Industrial Consumers in the State.
2852, Industries	3107.41	6083.74	2976.33	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.

(Rs. in Crore)

Major Head (1)	Budget Estimate 2022-2023 (2)	Revised Estimate 2022-2023 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
3054, Roads and Bridges	7769.36	10502.09	2732.74	As the additional fund have been allocated for Central Road Fund and for communications, Roads, Railway Safety Works in state sector.
3452, Tourism	2140.06	1591.07	-548.99	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
3604, Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions	28186.84	32888.29	4701.45	As additional funds have been allocated for payment of pending dues of streetlight electricity bills of Grampanchayats.

CAPITAL SECTION

The Revised Estimates 2022-2023 have been placed at Rs. 72451.90 crore against the Budget Estimates 2022-2023 Rs. 65210.40 crore as under :

(Rs. crore)

	Budget Estimates, 2022-2023	Revised Estimates, 2022-2023
(a) Capital Outlay on Food Transaction	2722.21	2832.71
(b) Capital Outlay on Schemes other than Food Transactions	62488.19	69619.19
Total . .	65210.40	72451.90

Capital outlay other than Food Transaction shows an increase of Rs. 7131.00 crore. Against the Budget Estimates 2022-2023 of Rs. 2,378.99 crore for Loans and Advances, the Revised Estimates, 2022-2023 are Rs. 2378.99 crore. On the disbursement side of Loans and Advances, Budget Estimates were Rs. 2414.04 crore and the Revised Estimates are Rs. 4943.88 crore, resulting in increase of Rs. 2529.84 crore.

BUDGET ESTIMATES, 2023-2024**REVENUE SECTION**

The Budget Estimates, 2023-2024 reveal a Deficit of Rs. 16122.41 crore on Revenue account on the basis of existing level of tax rates. The estimates are as follows :—

(Rs. in Crore)

I. Revenue Receipts—

A. Tax Revenue-

(a) Goods and Service Tax	156905.31
(b) Taxes on Income and Expenditure	44044.02
(c) Taxes on Property and Capital Transactions	49499.46
(d) Taxes on Commodities and Services other than Goods and Service Tax	112257.09
Total—A-Tax Revenue	362705.88

B. Non-Tax Revenue—

(a) Interest Receipts, Dividends and Profits	3100.00
(b) General Services	4635.00
(c) Social Services	4329.00
(d) Economic Services	12105.70
Total—B-Non Tax Revenue	24169.70

C. Grants-in-aid and Contributions—

(a) Grants-in-aid from Central Government -

(1) Central Plan and Centrally Sponsored Scheme	35656.22
(2) Finance Commission Grants	11782.62
(3) Other Grants to State	15208.18
Total—C-Grant-in-aid and Contribution	62647.02
Total—Revenue Receipt	449522.61

II. Revenue Expenditure—

A. General Services	164866.15
B. Social Services	192130.35
C. Economic Services	77963.75
D. Grants-in-aid and Contributions	30684.78
Total—Revenue Expenditure	465645.02
Surplus (+)/Deficit (-)	-16122.41

The comparative position of the Revised Estimates, 2022-2023 and Budget Estimates, 2023-2024 is as follows :-

(Rs. in Crore)

	Revised Estimates , 2022-2023	Budget Estimates, 2023-2024
Revenue Receipts	430924.54	449522.61
Revenue Expenditure	450889.75	465645.02
Revenue Surplus (+) /Deficit (-)	-19965.21	-16122.41

Budget Estimates, 2023-2024
REVENUE SECTION

The major items of variations in the Revised Estimates and Budget Estimates of Receipt and Expenditure are indicated in the statement below:—

(Rs. in Crore)

Major Head (1)	Revised Estimate 2022-2023 (2)	Budget Estimate 2023-2024 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
Receipt				
0005, Central Goods and Services Tax (CGST)	18593.50	20864.31	2270.81	Budget Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0006, State Goods and services Tax (SGST)	125411.00	136041.00	10630.00	Normal Growth.
0020, Corporation Tax	18685.53	20652.21	1966.68	Budget Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0021, Taxes on Income other than Corporation Tax	18154.07	20091.81	1937.74	Budget Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0029, Land Revenue	3000.00	4500.00	1500.00	Additional revenue is expected to be generated by way of adopting measures for the better collection of taxes and utilising the land bank available with the government.
0030, Stamps & Registration Fees	40000.00	45000.00	5000.00	Budget Estimates are based on the anticipated growth in revenue.
0039, State Excise	23000.00	25200.00	2200.00	Budget Estimates are based on the anticipated growth in revenue.
0040, Taxes on Sales, Trade etc.	55000.00	56200.00	1200.00	Budget Estimates are based on the anticipated growth in revenue.
0041, Taxes on Vehicles	11450.00	12500.00	1050.00	Budget estimates are based on the anticipated growth in revenue.
0049, Interest Receipts	1400.00	3000.00	1600.00	Budget estimates are based on the anticipated growth in interest on investments.
0215, Water Supply & Sanitation	550.84	100.00	-450.84	Budget Estimates are based on expected revenue receipts during the year.
0217, Urban Development	3147.69	2000.00	-1147.69	Budget Estimates are based on actual receipts of last year and expected revenue receipts during current year.

(Rs. in Crore)

Major Head (1)	Revised Estimate 2022-2023 (2)	Budget Estimate 2023-2024 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
0250, Other Social Services	815.44	200.00	-615.44	Budget Estimates are based on expected revenue receipts during the year.
0700, Major Irrigation	1500.00	3400.00	1900.00	Additional revenue is expected from water user charges and recovery of arrears of that.
0853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries	5300.00	6300.00	1000.00	Budget estimates are based on the basis of anticipated growth in revenue.
Expenditure				
2041, Taxes on Vehicles	3772.48	2127.85	-1644.63	Additional provision was made in Revised Estimates for the committed liabilities of M.S.R.T.C. during previous financial year.
2048, Appropriation for Reduction or Avoidance of Debt	1500.00	3000.00	1500.00	Increase is due to transfer in sinking fund as proportionate to open market borrowings.
2049, Interest Payments	45880.66	50647.64	4766.98	Budget Estimates are based on the anticipated growth in interest payment on borrowed loan during course of year.
2055, Police	20566.35	25832.61	5266.26	Budget Estimates are based on expected rise in salary and non-salary expenditure.
2070, Other Administrative Services	751.83	3356.63	2604.80	Budget Estimates are based on expected rise in salary and non-salary expenditure.
2071, Pensions and Other Retirement Benefits	46614.26	54736.94	8122.68	Budget Estimates are based on actual calculations
2202, General Education	77357.75	82508.31	5150.56	Budget Estimates are based on expected rise in salary and non salary expenditure.
2215, Water Supply and Sanitation	5674.16	10841.60	5167.44	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities	21475.75	23099.30	1623.55	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.

(Rs. in Crore)

Major Head (1)	Revised Estimate 2022-2023 (2)	Budget Estimate 2023-2024 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
2408, Food Storage and Warehousing	4965.01	3170.57	-1794.43	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
2435, Other Agricultural Programmes	5856.51	56.27	-5800.24	Additional provision was made in Revised Estimates for payment of incentive under Mahatma Jotirao Phule Shetkari Karjamukti Yojana during previous financial year.
2515, Other Rural Development Programmes	10243.11	7328.25	-2914.85	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
2801, Power	13531.33	9469.14	-4062.19	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
2852, Industries	6083.74	3438.41	-2645.33	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
3604, Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions	32888.29	30684.78	-2203.51	Budget Estimates are based on actual calculations

CAPITAL SECTION**Capital Expenditure**

Excluding the provision of Rs. 2599.23 crore on account of Capital Account on Food Rs. 71301.61 crore (Net) are provided in the Budget Estimates, 2023-2024. The sectoral classification of the total Capital Account provisions are as follows :—

		(Rs. in Crore)
A. Capital Account of General Services		6028.30
B. Capital Account of Social Services		9314.59
C. Capital Account of Economic Services		58557.94
(a) Capital Account of Agriculture and Allied Services	8775.87	
(b) Capital Account of Rural Development	6697.79	
(c) Capital Account of special Areas Programmes	190.00	
(d) Capital Account of Irrigation and Flood Control	17169.37	
(e) Capital Account of Energy	1827.29	
(f) Capital Account of Industry and Minerals	170.50	
(g) Capital Account of Transport	23248.23	
(h) Capital Account of General Economic Services	478.89	
	Total	73900.83

LOANS AND ADVANCES

A provision of Rs. 7904.12 crore for Loans and Advances (Disbursement) has been included in the Budget Estimates, 2023-2024. The important items of Loans and Advances are as under :—

	(Rs. crore)
(1) Loans for Urban Development	5503.79
(2) Loans to Government Servants, etc.	702.97
(3) Loans for welfare of SC, ST, OBC and Minorities	91.98
(4) Loans for Co-operation	39.97

Important provisions of Reserve Funds are as follows :—

	(Rs. crore)
(1) State Disaster Response Fund	3788.81
(2) Central Road Fund	1160.00
(3) Guarantees Redemption Fund	256.31
(4) Library Fund	191.65

Credit has been taken in the budget for Loans as follows :-

	(Rs. crore)
(1) Open Market Borrowings	100000.00
(2) Loans from the NABARD under LTIF for PMKSY	3073.01
(3) Loans from the NABARD for Bali Raja Jal Sanjeevani Yojana	1577.77
(4) National Agriculture and Rural Development Bank	1500.00

Credit has also been taken in the Budget on account of total Loan recovery of Rs. 2426.57 crore comprising mainly the following loans :-

	(Rs. crore)
(1) Loans for Power Projects	1573.90
(2) Loans to Government Servants, etc.	438.13
(3) Loans for Co-operation	139.75
(4) Loans for Housing	121.22

DEVELOPMENT PROGRAMME, 2023-2024

The annual plan for the year 2023-2024 contemplates a development programme of Rs.1,72,000 crore. Accordingly the amount of Rs.1,72,000 crore is proposed to be budgetted, which includes Rs. 15,150 crore for District Plan.

2. The Budget Estimates includes Rs. 1,05,319.55 crore on Revenue Account, Rs.64,483.31 crore on Capital Account and Rs. 2,197.14 crore on debt account.

3. The Budget also provides for Rs. 41,729.26 crore for Central and Centrally Sponsored Schemes of which Rs.32,891.21 crore is on Revenue Account and balance Rs.8,838.05 crore on Capital Account which is inclusive of Debt.

4. A total of Rs. 17,148.58 crore is for Tribal Component Schemes, comprising of Rs.12,655.00 crore under State scheme and Rs. 4,493.58 crore under Centrally Sponsored and Central Plan.

Sectorwise position of the scheme for the year 2023-2024 is as follows :

		(Rs. crore)
Sector		Annual Scheme 2023-2024 (Proposed Fund)
1.	Agriculture and Allied Services	13158.88
2.	Rural Development	7295.63
3.	Special Areas Programmes	425.30
4.	Irrigation and Flood Control	16697.16
5.	Power.	12405.20
6.	Industries and Mineral	1853.13
7.	Transport	31826.28
8.	Science, Technology and Environment	472.95
9.	General Economic Services	2830.53
10.	Social and Community Services	67856.50
11.	General Services	12382.04
12.	Other Programmes	4796.40
Grand Total . .		172000.00

FINANCIAL POSITION

2023-2024 Budget Scenario is as shown below :—

	(Rs. Crore)
	Budget Estimate 2023-2024
	<hr/>
Revenue Account -	
Revenue Receipts	449522.61
Revenue Expenditure	465645.02
	<hr/>
Revenue Surplus(+)/ Deficit (-)	-16122.41
	<hr/>
Capital Account -	
Receipts -	
Internal Debt of the State Government	121681.48
Loans and Advances from the central Government	9525.69
Loans and Advances by the State Government	2426.57
Public Account	680380.97
	<hr/>
Total - Receipts	814014.71
	<hr/>
Capital Account -	
Expenditure -	
Capital Outlay (Net)	73900.84
Internal Debt of the State Government	53133.47
Loans and Advances from the Central Government	1424.84
Loans and Advances by the State Government	7904.12
Public Account	661529.03
	<hr/>
Total - Expenditure	797892.30
	<hr/>
Surplus (+)/ Deficit (-) on Capital Account	16122.41
	<hr/>
Surplus (+) / Deficit (-)	0.00
	<hr/>

MANOJ SAUNIK,
Additional Chief Secretary,
Finance Department.

**STATEMENT OF REGION-WISE
ALLOCATION OF ANNUAL SCHEME FUNDS 2023-2024**

The total budgetable funds available to the State Government for Annual Scheme during the year 2023-2024 are estimated to be Rs.1,72,000.00 Crore. From the budgetable funds a sum of Rs.65,263.01 Crore has to be set aside for expenditure on schemes and projects which shall benefit the State as a whole and for the schemes/projects which are non-divisible. Overall allocation to the remaining funds of Rs.1,06,736.99 Crore over the areas of Vidarbha, Marathwada and Rest of Maharashtra regions is as follows :

			(Rs. in crores)
Sr. No.	Region	Funds	
(1)	(2)	(3)	
1	Vidarbha	28,064.12	
2	Marathwada	19,938.21	
3	Rest of Maharashtra	58,734.66	
		Total ...	1,06,736.99

२०२१-२०२२ च्या प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३ चा अर्थसंकल्प व सुधारित अंदाज आणि
२०२३- २०२४ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज यांचे
प्रधान शीर्षवार आकडे दर्शविणारी विवरणपत्रे

**STATEMENTS SHOWING MAJOR HEADWISE FIGURES OF ACTUALS
2021-2022, BUDGET AND REVISED ESTIMATES 2022-2023
AND
BUDGET ESTIMATES 2023-2024**

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
भाग एक-एकत्रित निधी Part I-CONSOLIDATED FUND				
जमा/Receipts				
एक. महसुली जमा I. REVENUE RECEIPTS				
ए. कर महसूल A. Tax Revenue				
(ए) वस्तु व सेवा कर				
(a) Goods and Service Tax				
0005, केंद्रीय वस्तु व सेवा कर 0005, Central Goods and Services Tax (CGST)	1,60,16,73,00	1,69,38,91,00	1,85,93,50,00	2,08,64,31,00
0006, राज्य वस्तु व सेवा कर 0006, State Goods and Services Tax (SGST)	9,73,04,88,86	11,99,00,00,00	12,54,11,00,00	13,60,41,00,00
एकूण-(ए) /Total-(a)	11,33,21,61,86	13,68,38,91,00	14,40,04,50,00	15,69,05,31,00
(बी) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर (b) Taxes on Income and Expenditure				
0020, निगम कर 0020, Corporation Tax	1,51,27,68,99	1,61,07,65,00	1,86,85,53,00	2,06,52,21,00
0021, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर 0021, Taxes on Income other than Corpo- ration Tax	1,65,19,71,00	1,55,56,59,00	1,81,54,07,00	2,00,91,81,00
0022, कृषी उत्पन्नावरील कर 0022, Taxes on Agricultural Income	1,23	0	0	0
0028, उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर 0028, Other Taxes on Income and Expen- diture	26,52,23,93	30,50,00,00	30,50,00,00	33,00,00,00
एकूण-(बी) /Total-(b)	3,42,99,65,15	3,47,14,24,00	3,98,89,60,00	4,40,44,02,00
(सी) मालमत्ता ,भांडवली आणि इतर व्यवहार यांवरील कर (c) Taxes on Property, Capital and Other Transactions				
0029, जमीन महसूल 0029, Land Revenue	30,64,66,07	40,00,00,00	30,00,00,00	45,00,00,00
0030, मुद्रांक व नोंदणी फी 0030, Stamps and Registration Fees	3,55,93,57,58	3,20,00,00,00	4,00,00,00,00	4,50,00,00,00
0032, संपत्ती कर				

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
0032, Taxes on Wealth	3,02,00	- ,57,00	21,50,16,00	- ,54,00
एकूण-(सी) /Total-(c)	3,86,61,25,65	3,59,99,43,00	4,51,50,16,00	4,94,99,46,00
(डी) वस्तु व सेवा याव्यतिरीक्त विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील कर				
(d) Taxes on Commodities and Services other than Goods & Services Tax				
0037, सीमा शुल्क				
0037, Customs	39,10,76,33	22,36,67,00	15,94,86,00	20,46,86,00
0038, संघ उत्पादन शुल्क				
0038, Union Excise Duties	20,57,21,00	6,96,70,00	7,97,71,00	8,57,28,00
0039, राज्य उत्पादन शुल्क				
0039, State Excise	1,72,20,71,46	2,20,00,00,00	2,30,00,00,00	2,51,99,99,99
0040, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर				
0040, Taxes on Sales, Trade etc.	4,59,24,12,70	5,02,00,00,00	5,50,00,00,00	5,62,00,00,00
0041, वाहनांवरील कर				
0041, Taxes on Vehicles	90,80,16,15	1,05,00,00,00	1,14,50,00,00	1,24,99,99,99
0042, माल व उतारुंवरील कर				
0042, Taxes on Goods and Passengers	3,93,53,33	17,60,00,00	17,60,00,00	17,59,99,99
0043, वीजेवरील कर व शुल्क				
0043, Taxes and Duties on Electricity	83,83,91,89	1,14,44,40,00	1,14,44,00,00	1,20,00,00,00
0044, सेवा कर				
0044, Service Tax	6,27,83,00	51,80,00	25,15,00	12,95,00
0045, विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क				
0045, Other Taxes and Duties on Commodities and Services	13,64,41,13	16,71,30,70	16,71,30,70	16,80,00,00
एकूण-(डी) /Total-(d)	8,89,62,66,99	10,05,60,87,70	10,67,43,02,70	11,22,57,08,97
(एकूण-ए)/(Total-A)	27,52,45,19,65	30,81,13,45,70	33,57,87,28,70	36,27,05,87,97
बी. कराव्यतिरीक्त महसूल				
B. Non-Tax Revenue				
(ए) आर्थिक सेवा				
(a) Fiscal Services				
0047, इतर आर्थिक सेवा				
0047, Other Fiscal Services	2,31	0	0	0
एकूण-(ए) /Total-(a)	2,31	0	0	0
(बी) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा				
(b) Interest Receipts, Dividends and Profits				

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
0049, व्याजाच्या जमा रकमा				
0049, Interest Receipts	26,17,04,58	28,43,10,60	14,00,00,00	30,00,00,00
0050, लाभांश व नफा				
0050, Dividends and Profits	88,35,67	4,01,02,00	4,01,02,00	1,00,00,00
एकूण-(बी) /Total-(b)	27,05,40,25	32,44,12,60	18,01,02,00	31,00,00,00
(सी) कराव्यतिरीक्त इतर महसूल				
(c) Other Non-Tax Revenue				
(एक) सर्वसाधारण सेवा				
(i) General Services				
0051, लोकसेवा आयोग				
0051, Public Service Commission	35,24,37	54,69,50	4,00,00,00	7,00,00,00
0055, पोलीस				
0055, Police	6,89,08,14	7,62,00,00	8,50,00,00	9,00,00,00
0056, तुरुंग				
0056, Jails	8,33,55	18,23,85	18,23,85	19,99,99
0057, पुरवठा व विनियोग				
0057, Supplies and Disposals	1,47	7,72	0	0
0058, लेखनसामग्री व मुद्रण				
0058, Stationery and Printing	72,35,63	60,78,08	1,00,00,00	1,25,00,00
0059, सार्वजनिक बांधकामे				
0059, Public Works	2,90,81,69	4,13,98,00	4,13,98,00	4,50,00,00
0070, इतर प्रशासनिक सेवा				
0070, Other Administrative Services	5,35,10,63	17,56,70,00	17,56,70,00	18,00,00,00
0071, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ यांच्या संबंधातील अंशदानाच्या व वसुलीच्या रकमा				
0071, Contributions and Recoveries towards Pension and Other Retirement Benefits	2,04,64,07	1,53,53,00	2,00,00,00	2,20,00,00
0075, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा				
0075, Miscellaneous General Services	5,31,39,58	3,96,66,00	3,96,66,00	4,20,00,00
एकूण-(एक) /Total-(i)	23,66,99,13	36,16,66,15	41,35,57,85	46,34,99,99
(दोन) सामाजिक सेवा				
(ii) Social Services				
0202, शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती				
0202, Education, Sports, Art and Culture	6,17,75,09	10,01,17,00	4,50,00,00	6,00,00,00
0210, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य				
0210, Medical and Public Health	7,07,92,55	5,28,37,31	5,28,37,31	5,50,00,00

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
0211, कुटुंब कल्याण				
0211, Family Welfare	8,46,78	53,87,92	53,87,92	50,00,00
0215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता				
0215, Water Supply and Sanitation	1,03,77,59	5,50,84,00	5,50,84,00	1,00,00,00
0216, गृहनिर्माण				
0216, Housing	1,17,10,87	5,00,00,00	5,00,00,00	2,50,00,00
0217, नगर विकास				
0217, Urban Development	55,57,28,75	59,00,00,00	31,47,68,88	20,00,00,00
0220, माहिती व प्रसिद्धी				
0220, Information and Publicity	50,13,97	7,35,37	7,35,37	4,00,00
0230, कामगार व सेवायोजन				
0230, Labour and Employment	1,07,41,93	1,50,31,49	1,50,31,49	1,25,00,00
0235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण				
0235, Social Security and Welfare	2,20,88,32	4,00,42,00	4,00,42,00	4,50,00,00
0250, इतर सामाजिक सेवा				
0250, Other Social Services	2,79,31,49	8,15,44,00	8,15,44,00	2,00,00,00
एकूण-(दोन)/Total-(ii)	77,70,07,34	99,07,79,09	66,04,30,97	43,29,00,00
(तीन) आर्थिक सेवा				
(iii) Economic Services				
0401, पीक संवर्धन				
0401, Crop Husbandry	79,27,49	1,46,13,66	2,36,00,00	2,50,00,00
0403, पशु संवर्धन				
0403, Animal Husbandry	21,99,75	88,19,00	88,19,00	88,19,00
0404, दुग्धव्यवसाय विकास				
0404, Dairy Development	2,44,62,33	1,95,29,00	1,95,29,00	1,50,00,00
0405, मत्स्यव्यवसाय				
0405, Fisheries	13,62,75	27,28,00	27,28,00	25,00,00
0406, वनीकरण व वन्यजीवन				
0406, Forestry and Wild Life	2,05,03,63	3,30,75,00	3,30,75,00	3,30,00,00
0408, अन्न साठवण व वखार साठवण				
0408, Food Storage and Warehousing	5,00,96	13,61,59	13,61,59	10,00,00
0425, सहकार				
0425, Co-operation	1,03,64,72	1,38,21,01	1,38,21,00	1,50,00,00
0435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम				
0435, Other Agricultural Programmes	3,21,88	23,20,00	23,20,00	25,00,00

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
0506, जमीन सुधारणा				
0506, Land Reforms	52,53,19	58,03,56	58,03,56	60,00,00
0515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम				
0515, Other Rural Development Programmes	68,24,45	2,40,15,00	2,40,15,00	1,25,00,00
0551, डोंगराळ क्षेत्रे				
0551, Hill Areas	8,08,95	15,58,00	15,58,00	2,00,00
0700, मोठे पाटबंधारे				
0700, Major Irrigation	3,92,38,29	34,00,00,00	15,00,00,00	34,00,00,01
0701, मध्यम पाटबंधारे				
0701, Medium Irrigation	22,08,09	1,60,00,00	4,00,00,00	4,50,00,01
0702, लहान पाटबंधारे				
0702, Minor Irrigation	46,61,01	90,00,00	90,00,01	1,00,00,01
0801, वीज				
0801, Power	8,53,79	1,40,00,00	1,40,00,01	1,60,00,01
0802, पेट्रोलियम				
0802, Petroleum	16,26	2,21	8,00	9,00
0810, उर्जेची अपारंपारिक साधने				
0810, Non Conventional Sources of Energy	4,95,09	26,51,00	26,51,00	10,00,00
0851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग				
0851, Village and Small Industries	3,60,76	6,53,78	6,53,78	5,00,00
0852, उद्योग				
0852, Industries	68,80	6,22,91	6,22,91	5,00,00
0853, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग				
0853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries	48,84,94,25	49,75,00,00	53,00,00,00	63,00,00,00
0875, इतर उद्योग				
0875, Other Industries	0	8,82	8,82	0
1001, भारतीय रेल्वे - संकीर्ण जमा				
1001, Indian Railways - Miscellaneous Receipts	0	0	3,75,00,00	2,00,00,00
1051, बंदरे व दीपग्रहे				
1051, Ports and Light Houses	80,00	0	0	0
1054, रस्ते व पूल				
1054, Roads and Bridges	1,78,19,06	80,97,00	1,05,00,00	1,20,00,00
1452, पर्यटन				
1452, Tourism	12,42,65	15,42,00	15,42,00	15,42,00

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
1475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा				
1475, Other General Economic Services	1,03,52,43	1,82,33,14	1,82,33,14	1,25,00,00
एकूण-तीन/Total-(iii)	64,64,20,58	1,03,59,54,68	95,13,49,82	1,21,05,70,04
एकूण-(सी)/(Total-c)	1,66,01,27,05	2,38,83,99,92	2,02,53,38,64	2,10,69,70,03
(एकूण-बी)/(Total-B)	1,93,06,69,61	2,71,28,12,52	2,20,54,40,64	2,41,69,70,03
सी. सहायक अनुदाने व अंशदाने				
C. Grants-In-Aid and Contributions				
1601, केंद्र शासनाकडून सहायक अनुदाने				
1601, Grants-in-aid from Central Govern- ment	3,87,59,67,94	6,81,85,63,52	7,30,82,84,58	6,26,47,02,47
एकूण-(सी)/(Total-C)	3,87,59,67,94	6,81,85,63,52	7,30,82,84,58	6,26,47,02,47
एकूण-एक महसुली जमा/Total-I REVENUE RECEIPT	33,33,11,57,20	40,34,27,21,74	43,09,24,53,92	44,95,22,60,47

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
खर्च /Expenditure				
दोन.महसूली खर्च				
II.REVENUE EXPENDITURE				
ए. सर्वसाधारण सेवा				
A. General Services				
(ए) राज्याची अंगे				
(a) Organs of State				
2011, संसद/राज्य/संघराज्य क्षेत्र विधानमंडळे				
2011,Parliament,State/Union Territory Leg- islatures	2,43,30,71	3,29,73,21	4,09,91,67	6,10,87,48
2012, राष्ट्रपती, उपराष्ट्रपती/राज्यपाल/संघ राज्यक्षेत्रांचे प्रशासक				
2012, President, Vice-President,Governor/ Administrator of Union Territories	27,32,10	34,22,00	34,22,01	36,68,50
2013, मंत्रिपरिषद				
2013, Council of Ministers	27,43,24	37,00,13	30,44,29	37,47,13
2014, न्यायदान				
2014, Administration of Justice	24,52,60,49	34,72,39,48	37,18,78,09	40,24,85,44
2015, निवडणुका				
2015, Elections	5,42,12,30	3,74,03,39	3,39,10,22	3,45,69,11
एकूण-(ए) /Total-(a)	32,92,78,84	42,47,38,21	45,32,46,28	50,55,57,66
(बी) आर्थिक सेवा				
(b) Fiscal Services				
(एक) उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसूली				
(i) Collection of Taxes on Income and Expenditure				
2020, उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसूली				
2020, Collection of Taxes on Income and Expenditure	35,47,60	43,42,99	43,15,48	45,72,99
एकूण-(एक)/Total-(i)	35,47,60	43,42,99	43,15,48	45,72,99
(दोन) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील करांची वसूली				
(ii) Collection of Taxes on Property and Capital transactions				
2029, जमीन महसूल				
2029, Land Revenue	5,13,33,54	6,82,61,63	6,38,31,44	7,41,12,37
2030, मुद्रांक व नोंदणी				
2030, Stamps and Registration	3,37,22,05	3,26,11,67	4,07,42,47	3,24,39,39
एकूण-(दोन)/Total-(ii)	8,50,55,59	10,08,73,30	10,45,73,91	10,65,51,76

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
(तीन) विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील करांची वसुली (iii) Collection of Taxes on Commodities and Services				
2039, राज्य उत्पादन शुल्क 2039, State Excise	1,80,92,82	2,13,28,82	2,14,76,45	2,49,23,49
2040, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर 2040, Taxes on Sales, Trade etc.	8,07,16,04	8,99,20,76	9,78,55,36	10,60,76,51
2041, वाहनांवरील कर 2041, Taxes on Vehicles	24,16,14,13	19,31,13,80	37,72,47,73	21,27,84,51
2045, विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क 2045, Other Taxes and Duties on Commodities and Services	97,15,28	1,18,28,53	1,17,44,92	1,35,16,36
एकूण-(तीन) /Total-(iii)	35,01,38,27	31,61,91,91	50,83,24,46	35,73,00,87
(एकूण-बी) / (Total-b)	43,87,41,46	42,14,08,20	61,72,13,85	46,84,25,62
(सी) व्याज प्रदान व ऋण सेवा (c) Interest payment and servicing of Debt				
2048, ऋण कमी करणे किंवा ऋण प्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन 2048, Appropriation for Reduction or Avoidance of Debt	50,00,00,00	15,00,00,00	15,00,00,00	30,00,00,00
2049, व्याज प्रदाने 2049, Interest Payments	4,01,58,03,87	4,67,63,22,60	4,58,80,65,94	5,06,47,64,25
एकूण-(सी) /Total-(c)	4,51,58,03,87	4,82,63,22,60	4,73,80,65,94	5,36,47,64,25
(डी) प्रशासकीय सेवा (d) Administrative Services				
2051, लोकसेवा आयोग 2051, Public Service Commission	74,61,99	59,44,76	1,06,23,34	1,06,41,32
2052, सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा 2052, Secretariat-General Services	8,63,72,78	12,90,73,70	7,96,76,81	16,45,15,73
2053, जिल्हा प्रशासन 2053, District Administration	92,37,77,57	1,04,91,70,41	1,11,86,82,68	1,19,55,85,67
2054, कोषागार व लेखा प्रशासन 2054, Treasury and Accounts Administration	3,99,41,25	4,59,98,80	4,82,28,79	5,07,24,46
2055, पोलीस 2055, Police	1,71,34,15,87	2,39,15,58,64	2,05,66,35,24	2,58,32,61,38
2056, तुरुंग 2056, Jails	3,97,20,45	5,25,14,11	5,09,32,60	5,71,26,80

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
2057, पुरवठा व विनियोग				
2057, Supplies and Disposals	2,52,07	2,98,87	2,96,81	3,19,20
2058, लेखनसामग्री व मुद्रण				
2058, Stationery and Printing	1,73,42,52	2,13,20,94	1,99,83,02	2,21,60,15
2059, सार्वजनिक बांधकामे				
2059, Public Works	12,92,80,04	23,65,26,95	23,38,31,38	21,80,76,57
2070, इतर प्रशासनिक सेवा				
2070, Other Administrative Services	5,42,35,57	23,56,89,28	7,51,83,43	33,56,63,40
एकूण-(डी) /Total-(d)	3,01,18,00,11	4,16,80,96,46	3,69,40,74,10	4,63,80,74,68
(ई) निवृत्तीवेतने व संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा				
(e) Pensions and Miscellaneous General Services				
2071, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ				
2071, Pensions and Other Retirement Benefits	3,85,13,29,80	4,55,11,74,73	4,66,14,25,53	5,47,36,94,26
2075, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा				
2075, Miscellaneous General Services	2,75,77,85	3,29,78,48	2,99,29,37	3,60,98,60
एकूण-(ई) /Total-(e)	3,87,89,07,65	4,58,41,53,21	4,69,13,54,90	5,50,97,92,86
(एकूण-ए)/(Total-A)	12,17,45,31,93	14,42,47,18,68	14,19,39,55,07	16,48,66,15,07
बी. सामाजिक सेवा				
B. Social Services				
(ए) शिक्षण, क्रिडा, कला व संस्कृती				
(a) Education, Sports, Art and Culture				
2202, सर्वसाधारण शिक्षण				
2202, General Education	6,49,50,39,28	7,51,82,50,37	7,73,57,75,10	8,25,08,30,88
2203, तंत्र शिक्षण				
2203, Technical Education	29,22,14,71	34,26,91,12	37,20,40,25	37,85,12,37
2204, क्रीडा व युवक सेवा				
2204, Sports and Youth Services	3,94,15,75	7,21,28,37	6,66,14,66	8,43,60,95
2205, कला व संस्कृती				
2205, Art and Culture	2,87,18,34	5,82,47,48	11,06,29,38	19,44,12,34
एकूण-(ए) /Total-(a)	6,85,53,88,08	7,99,13,17,34	8,28,50,59,39	8,90,81,16,54
(बी) आरोग्य व कुटुंब कल्याण				
(b) Health and Family Welfare				
2210, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य				
2210, Medical and Public Health	1,82,66,40,03	1,84,59,34,58	2,11,10,42,32	2,01,66,96,23
2211, कुटुंब कल्याण				
2211, Family Welfare	11,88,70,16	14,61,41,33	13,38,64,58	16,80,30,28
एकूण-(बी) /Total-(b)	1,94,55,10,19	1,99,20,75,91	2,24,49,06,90	2,18,47,26,51

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
(सी) पाणी पुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास				
(c) Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Development				
2215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता				
2215, Water Supply and Sanitation	28,84,85,26	1,37,85,08,98	56,74,16,08	1,08,41,60,42
2216, गृहनिर्माण				
2216, Housing	15,68,15,00	1,10,64,18,49	57,22,89,40	53,24,70,02
2217, नगर विकास				
2217, Urban Development	1,22,31,95,74	1,72,20,36,60	1,80,95,00,21	1,85,44,99,79
एकूण-(सी) /Total-(c)	1,66,84,96,00	4,20,69,64,07	2,94,92,05,69	3,47,11,30,23
(डी) माहिती व प्रसारण				
(d) Information and Broadcasting				
2220, माहिती व प्रसिद्धी				
2220, Information and Publicity	1,34,09,08	3,53,29,73	2,80,14,33	6,13,45,05
एकूण-(डी) /Total-(d)	1,34,09,08	3,53,29,73	2,80,14,33	6,13,45,05
(ई) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण				
(e) Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes				
2225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण				
2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities	1,64,63,84,18	2,15,18,27,92	2,14,75,74,76	2,30,99,29,74
एकूण-(ई) /Total-(e)	1,64,63,84,18	2,15,18,27,92	2,14,75,74,76	2,30,99,29,74
(एफ) कामगार व कामगार कल्याण				
(f) Labour and Labour Welfare				
2230, कामगार सेवायोजन आणि कौशल्य विकास				
2230, Labour Employment and Skill Development	12,89,73,63	22,71,79,79	20,82,63,32	25,74,66,56
एकूण-(एफ) /Total-(f)	12,89,73,63	22,71,79,79	20,82,63,32	25,74,66,56
(जी) समाजकल्याण व पोषण आहार				
(g) Social Welfare and Nutrition				
2235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण				
2235, Social Security and Welfare	69,61,30,59	60,57,15,81	88,46,12,27	81,19,02,94
2236, पोषण आहार				
2236, Nutrition	47,70,78,41	36,08,41,01	53,60,57,09	40,95,69,68
2245, नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी सहाय्य				

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
2245, Relief on Account of Natural Calami- ties	80,85,87,72	67,97,45,79	79,48,31,19	75,37,77,86
एकूण-(जी)/Total-(g)	1,98,17,96,72	1,64,63,02,61	2,21,55,00,55	1,97,52,50,48
(एच) इतर				
(h) Others				
2250, इतर सामाजिक सेवा				
2250, Other Social Services	-41,75,90	3,68,85	3,36,33	11,75,31
2251, सचिवालयीन - सामाजिक सेवा				
2251, Secretariat-Social Services	1,65,44,33	3,10,12,97	2,96,78,31	4,38,94,17
एकूण-(एच) /Total-(h)	1,23,68,43	3,13,81,82	3,00,14,64	4,50,69,48
(एकूण-बी)/(Total-B)	14,25,23,26,31	18,28,23,79,19	18,10,85,39,58	19,21,30,34,59
सी. आर्थिक सेवा				
C. Economic Services				
(ए) कृषि व संलग्न कार्यक्रम				
(a) Agriculture and Allied Activities				
2401, पीकसंवर्धन				
2401, Crop Husbandry	70,33,79,50	89,85,97,14	1,02,42,52,18	92,10,74,63
2402, मृद व जलसंधारण				
2402, Soil and Water Conservation	3,64,81,57	5,56,36,97	5,38,90,17	6,19,73,21
2403, पशु संवर्धन				
2403, Animal Husbandry	13,21,94,52	17,75,02,30	17,65,51,99	19,20,64,90
2404, दुग्धव्यवसाय विकास				
2404, Dairy Development	3,57,98,75	4,56,95,06	3,76,46,76	3,25,26,55
2405, मत्स्यव्यवसाय				
2405, Fisheries	2,53,71,79	3,03,06,38	4,22,78,48	5,01,65,88
2406, वनीकरण व वन्यजीवन				
2406, Forestry and Wild Life	21,56,41,03	33,99,74,06	32,77,17,81	36,03,96,08
2408, अन्न साठवण व वखार				
2408, Food Storage and Warehousing	27,52,58,68	32,29,75,37	49,65,00,73	31,70,57,40
2415, कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण				
2415, Agricultural Research and Education	12,75,39,31	17,58,71,48	19,48,55,41	20,28,75,74
2425, सहकार				
2425, Co-operation	17,88,07,06	11,75,08,87	21,35,31,80	18,63,98,73
2435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम				
2435, Other Agricultural Programmes	3,93,30,88	1,99,61,08	58,56,50,87	56,26,54
एकूण-(ए) /Total-(a)	1,76,98,03,09	2,18,40,28,71	3,15,28,76,20	2,33,01,59,66

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
(बी) ग्राम विकास				
(b) Rural Development				
2501, ग्रामविकासासाठी विशेष कार्यक्रम				
2501, Special Programmes for Rural Development	4,96,37,80	15,88,53,35	13,49,57,70	20,51,77,55
2505, ग्रामीण रोजगार				
2505, Rural Employment	25,37,26,19	81,81,76,14	87,35,99,25	92,30,39,34
2515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम				
2515, Other Rural Development Programmes	60,68,92,68	72,58,27,01	1,02,43,10,54	73,28,25,05
एकूण-(बी) /Total-(b)	91,02,56,67	1,70,28,56,50	2,03,28,67,49	1,86,10,41,94
(सी) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम				
(c) Special Areas Programmes				
2551, डोंगराळ क्षेत्रे				
2551, Hill Areas	83,34	1,41,87	1,21,42	1,47,00
एकूण-(सी) /Total-(c)	83,34	1,41,87	1,21,42	1,47,00
(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण				
(d) Irrigation and Flood Control				
2701, मोठे व मध्यम पाटबंधारे				
2701, Major and Medium Irrigation	15,47,66,59	18,47,90,11	20,46,58,51	18,90,83,47
2702, लहान पाटबंधारे				
2702, Minor Irrigation	6,28,59,23	8,51,05,85	8,22,03,64	8,35,75,59
2705, लाभक्षेत्र विकास				
2705, Command Area Development	16,57,65	24,15,38	21,35,67	25,37,44
2711, पूर नियंत्रण व जलनिस्सारण				
2711, Flood Control and Drainage	26,74,99	24,07,33	30,41,28	36,37,02
एकूण-(डी) /Total-(d)	22,19,58,46	27,47,18,67	29,20,39,10	27,88,33,52
(ई) ऊर्जा				
(e) Energy				
2801, वीज				
2801, Power	1,20,28,28,20	84,41,04,73	1,35,31,33,22	94,69,13,89
2810, नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा				
2810, New and Renewable Energy	1,59,20,43	6,74,34,01	4,96,65,57	9,77,92,99
एकूण-(ई) /Total-(e)	1,21,87,48,63	91,15,38,74	1,40,27,98,79	1,04,47,06,88
(एफ) उद्योग व खनिजे				
(f) Industry and Minerals				
2851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग				
2851, Village and Small Industries	4,41,97,37	12,77,53,53	10,31,93,78	13,36,66,04

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
2852, उद्योग				
2852, Industries	54,07,41,14	31,07,40,91	60,83,74,22	34,38,41,44
2853, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग				
2853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries	24,81,43	36,23,17	30,71,78	36,41,12
एकूण-(एफ) /Total-((f)	58,74,19,94	44,21,17,61	71,46,39,78	48,11,48,60
(जी) वाहतूक				
(g) Transport				
3001, भारतीय रेल्वे-धोरण निश्चिती, संचालन, संशोधन व इतर संकीर्ण संघटना				
3001, Indian Railways - Policy Formulation, Direction, Research and Other Miscellaneous Organisation	6,50,00,00	12,50,00,00	17,07,22,02	9,45,00,00
3051, बंदरे व दीपगृहे				
3051, Ports and Light Houses	1,52,22,58	3,89,85,87	1,76,20,62	4,33,08,91
3053, नागरी विमान चालन				
3053, Civil Aviation	1,94,41,97	5,93,60,02	4,15,57,92	5,79,08,75
3054, मार्ग व पूल				
3054, Roads and Bridges	73,98,61,24	77,69,35,66	1,05,02,09,27	89,00,42,94
3055, मार्ग परिवहन				
3055, Road Transport	2,67,38,77	14,73,00,21	10,31,10,02	19,53,00,22
3056, अंतर्देशीय जल परिवहन				
3056, Inland Water Transport	26,79,35	23,04,00	22,77,30	17,70,00
एकूण-(जी)/Total-(g)	86,89,43,91	1,14,98,85,76	1,38,54,97,15	1,28,28,30,82
(आय) विज्ञान, तंत्रशास्त्र व पर्यावरण				
(i) Science, Technology and Environment				
3402, अवकाश संशोधन				
3402, Space Research	8,63	13,85	9,91	25,94
3425, इतर वैज्ञानिक संशोधन				
3425, Other Scientific Research	61,81,81	78,09,98	78,09,98	1,50,00,00
3435, परिस्थितिकी व पर्यावरण				
3435, Ecology and Environment	2,43,85,95	9,03,45,02	8,47,31,53	9,17,42,71
एकूण-(आय)/Total-(i)	3,05,76,39	9,81,68,85	9,25,51,42	10,67,68,65
(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा				
(j) General Economic Services				
3451, सचिवालयीन - आर्थिक सेवा				
3451, Secretariat-Economic Services	24,08,05,93	25,69,13,29	24,87,29,33	16,54,56,59

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
3452, पर्यटन				
3452, Tourism	8,38,52,25	21,40,06,48	15,91,07,42	22,51,53,23
3454, जनगणना सर्वेक्षण व सांख्यिकी				
3454, Census Surveys and Statistics	59,97,00	95,75,97	79,65,96	1,13,58,43
3456, नागरी पुरवठा				
3456, Civil Supplies	0	2	0	2
3475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा				
3475, Other General Economic Services	70,31,02	82,77,99	84,57,07	87,69,31
एकूण-(जे) /Total-(j)	33,76,86,20	48,87,73,75	42,42,59,78	41,07,37,58
(एकूण-सी)/(Total-C)	5,94,54,76,63	7,25,22,30,46	9,49,76,51,13	7,79,63,74,65
डी. सहायक अनुदाने व अंशदाने				
D. Grants-in-aid and contributions				
3604, स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तार्कित रकमा देणे				
3604, Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions	2,59,62,54,47	2,81,86,83,75	3,28,88,28,82	3,06,84,78,10
(एकूण -डी)/(Total-D)	2,59,62,54,47	2,81,86,83,75	3,28,88,28,82	3,06,84,78,10
एकूण -दोन महसुली खर्च /Total-II REVENUE EXPENDITURE	34,96,85,89,34	42,77,80,12,08	45,08,89,74,60	46,56,45,02,41
महसुलापेक्षा जादा असलेला खर्च/Excess Over Revenue	1,63,74,32,14	2,43,52,90,34	1,99,65,20,68	1,61,22,41,94

तीन-महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पयअंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
खर्च /Expenditure				
तीन. भांडवली खर्च				
III.CAPITAL EXPENDITURE				
ए. सर्वसाधारण सेवांचा भांडवली लेखा				
A. Capital Account of General Services				
4055, पोलिसांवरील भांडवली खर्च				
4055, Capital Outlay on Police	2,91,90,82	7,47,03,23	8,42,80,53	10,73,76,98
4058, लेखनसामग्री व मुद्रण यांवरील भांडवली खर्च				
4058, Capital Outlay on Stationery and Printing	14,82,98	60,00,00	48,00,00	80,00,00
4059, सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च				
4059, Capital Outlay on Public Works	13,71,71,68	29,27,92,49	24,72,54,76	32,41,17,44
4070, इतर प्रशासनिक सेवांवरील भांडवली खर्च				
4070, Capital Outlay on Other Administrative Services	10,02,75,73	13,99,86,85	15,53,84,82	16,33,36,06
(एकूण-ए)/(Total-A)	26,81,21,21	51,34,82,57	49,17,20,11	60,28,30,48
बी. सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा				
B. Capital Account of Social Services				
(ए) शिक्षण, क्रिडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली लेखा				
(a) Capital Account of Education, Sports, Art and Culture				
4202, शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली खर्च				
4202, Capital Outlay on Education, Sports, Art and Culture	2,16,34,67	5,23,58,13	4,65,12,60	6,24,29,29
एकूण-(ए) /Total-(a)	2,16,34,67	5,23,58,13	4,65,12,60	6,24,29,29
(बी) आरोग्य व कुटुंब कल्याण यांवरील भांडवली लेखा				
(b) Capital Account of Health and Family Welfare				
4210, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च				
4210, Capital Outlay on Medical and Public Health	16,12,25,66	26,14,88,68	25,39,23,08	31,67,88,77
एकूण-(बी) /Total-(b)	16,12,25,66	26,14,88,68	25,39,23,08	31,67,88,77

तीन-महसुली लेखांबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पियअंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
(सी) पाणी पुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास यांवरील भांडवली लेखा				
(c) Capital Account of Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Development				
4215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांवरील भांडवली खर्च				
4215, Capital Outlay on Water Supply and Sanitation	0	2	1,77,46,02	3
4216, गृहनिर्माणावरील भांडवली खर्च				
4216, Capital Outlay on Housing	1,97,00,72	8,33,77,78	7,31,75,18	8,37,61,35
4217, नगर विकासावरील भांडवली खर्च				
4217, Capital Outlay on Urban Development	9,33,78,94	11,26,23,56	73,46,18,71	22,16,00,01
एकूण-(सी) /Total-(c)	11,30,79,66	19,60,01,36	82,55,39,91	30,53,61,39
(ई) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण यांवरील भांडवली लेखा				
(e) Capital Account of Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes				
4225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली खर्च				
4225, Capital Outlay on Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities	8,15,16,96	14,65,81,04	13,25,43,95	16,88,07,23
एकूण-(ई) /Total-(e)	8,15,16,96	14,65,81,04	13,25,43,95	16,88,07,23
(जी) समाजकल्याण व पोषण आहार यांवरील भांडवली लेखा				
(g) Capital Account of Social Welfare and Nutrition				
4235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांवरील भांडवली खर्च				
4235, Capital Outlay on Social Security and Welfare	63,42,09	1,16,65,13	1,58,56,73	2,60,04,14
4236, पोषण आहारावरील भांडवली खर्च				
4236, Capital Outlay on Nutrition	0	37,00,00	1	37,00,00
एकूण-(जी)/Total-(g)	63,42,09	1,53,65,13	1,58,56,74	2,97,04,14
(एच) इतर सामाजिक सेवा यांवरील भांडवली लेखा				
(h) Capital Account of Other Social Services				
4250, इतर सामाजिक सेवा यांवरील भांडवली खर्च				
4250, Capital Outlay on Other Social Services	2,44,09,50	2,77,56,17	2,49,08,97	4,83,67,93
एकूण-(एच) /Total-(h)	2,44,09,50	2,77,56,17	2,49,08,97	4,83,67,93
(एकूण-बी) / (Total-B)	40,82,08,54	69,95,50,51	1,29,92,85,25	93,14,58,75

तीन-महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पियअंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
सी. आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा				
C. Capital Account of Economic Services				
(ए) कृषि व संलग्न कार्यक्रम यांवरील भांडवली लेखा				
(a) Capital Account of Agriculture and Allied Activities				
4401, पीकसंवर्धनावरील भांडवली खर्च				
4401, Capital Outlay on Crop Husbandry	-8	0	0	0
4402, मृद व जलसंधारण यांवरील भांडवली खर्च				
4402, Capital Outlay on Soil and Water Conservation	20,96,82,44	24,36,32,51	22,84,51,44	34,33,93,31
4403, पशु संवर्धनावरील भांडवली खर्च				
4403, Capital Outlay on Animal Husbandry	1,21,05,46	86,97,51	86,09,37	1,24,47,70
4405, मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च				
4405, Capital Outlay on Fisheries	91,01,92	2,25,03,32	2,35,91,53	2,29,25,93
4406, वनीकरण व वन्यजीवन यांवरील भांडवली खर्च				
4406, Capital Outlay on Forestry and Wild Life	12,62,22,87	15,32,51,23	13,38,59,65	17,45,53,55
4408, अन्न साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च				
4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing	16,55,31,39	27,22,20,78	28,32,70,78	25,99,22,66
4415, कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण यांवरील भांडवली खर्च				
4415, Capital Outlay on Agricultural Research and Education	5,59,14	11,35,08	23,39,04	35,50,00
4425, सहकारावरील भांडवली खर्च				
4425, Capital Outlay on Co-operation	5,71,59	2,67,80,06	2,52,63,75	3,25,50,07
4435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम यावरील भांडवली खर्च				
4435, Capital Outlay on Other Agricultural Programmes	40,94,00	2,70,99,88	1,51,42,00	2,82,44,00
एकूण-(ए) /Total-(a)	52,78,68,73	75,53,20,37	72,05,27,56	87,75,87,22
(बी) ग्राम विकास यांवरील भांडवली लेखा				
(b) Capital Account of Rural Development				
4515, इतर ग्राम विकास कार्यक्रम यांवरील भांडवली खर्च				
4515, Capital Outlay on Other Rural Development Programmes	17,49,47,55	58,15,42,17	25,14,20,63	66,97,78,91
एकूण-(बी) /Total-(b)	17,49,47,55	58,15,42,17	25,14,20,63	66,97,78,91

तीन-महसुली लेख्यांबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पयंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पयंदाज Budget Estimates, 2023-2024
(सी) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम यांवरील भांडवली लेखा				
(c) Capital Account of Special Areas Programme				
4551, डोंगराळ क्षेत्रे यांवरील भांडवली खर्च				
4551, Capital Outlay on Hill Areas	1,52,08,53	1,90,00,00	2,00,00,00	1,90,00,00
एकूण-(सी) /Total-(c)	1,52,08,53	1,90,00,00	2,00,00,00	1,90,00,00
(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण यांवरील भांडवली लेखा				
(d) Capital Account of Irrigation and Flood Control				
4700, मोठे पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च				
4700, Capital Outlay on Major Irrigation	0	0	8,26,77,23	82,23,14,13
4701, मोठे व मध्यम पाटबंधारे यांवरील भांडवली खर्च				
4701, Capital Outlay on Major and Medium Irrigation	84,12,41,13	1,22,17,86,97	1,01,37,98,42	50,82,24,22
4702, लहान पाटबंधारे यांवरील भांडवली खर्च				
4702, Capital Outlay on Minor Irrigation	16,77,90,16	34,43,32,79	24,91,67,24	31,84,20,58
4705, लाभक्षेत्र विकास यावरील भांडवली खर्च				
4705, Capital Outlay on Command Area Development	0	0	0	3,39,06,00
4711, पूरनियंत्रण प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च				
4711, Capital Outlay on Flood Control Projects	1,16,45,46	3,18,77,60	2,68,52,51	3,40,72,09
एकूण-(डी) /Total-(d)	1,02,06,76,75	1,59,79,97,36	1,37,24,95,40	1,71,69,37,02
(ई) ऊर्जा यांवरील भांडवली लेखा				
(e) Capital Account of Energy				
4801, वीज प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च				
4801, Capital Outlay on Power Projects	12,67,37,02	22,17,84,98	16,35,12,82	18,27,29,22
एकूण-(ई) /Total-(e)	12,67,37,02	22,17,84,98	16,35,12,82	18,27,29,22
(एफ) उद्योग व खनिजे यांवरील भांडवली लेखा				
(f) Capital Account of Industry and Minerals				
4851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यावरील भांडवली खर्च				
4851, Capital Outlay on Village and Small Industries	9,12	30,10,03	15,98,02	20,50,02
4875, इतर उद्योगावरील भांडवली खर्च				
4875, Capital Outlay on Other Industries	19,68,06	1,48,00,00	1,00,00,00	1,50,00,00
एकूण-(एफ) /Total-(f)	19,77,18	1,78,10,03	1,15,98,02	1,70,50,02

तीन-महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2021-2022	अर्थसंकल्पियअंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
(जी) वाहतूक यांवरील भांडवली लेखा				
(g) Capital Account of Transport				
5002, भारतीय रेल्वे वाणिज्यिक मार्ग यांवरील भांडवली खर्च				
5002, Capital Outlay on Indian Railways-Commercial Lines	62,58,77	2,00,00,00	1,20,18,00	55,00,00
5053, नागरी विमानचालनावरील भांडवली खर्च				
5053, Capital Outlay on Civil Aviation	0	0	55,00,00	1
5054, मार्ग व पूल यांवरील भांडवली खर्च				
5054, Capital Outlay on Roads and Bridges	2,04,87,60,67	2,01,32,88,16	2,71,69,83,14	2,26,62,23,44
5055, मार्ग परिवहन यांवरील भांडवली खर्च				
5055, Capital Outlay on Road Transport	5,29,60,61	5,31,00,00	8,01,24,65	5,31,00,00
एकूण-(जी)/Total-(g)	2,10,79,80,05	2,08,63,88,16	2,81,46,25,79	2,32,48,23,45
(एच) दळणवळणाची साधने यांवरील भांडवली लेखा				
(h) Capital Account of Communication				
5275, इतर दळणवळण सेवांवरिल भांडवली खर्च				
5275, Capital Outlay on Other Communication Services	0	0	3,77,73,00	2
एकूण-(एच) /Total-(h)	0	0	3,77,73,00	2
(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा यांवरील भांडवली लेखा				
(j) Capital Account of General Economic Services				
5452, पर्यटनावरिल भांडवली खर्च				
5452, Capital outlay on Tourism	99,89,73	2,64,95,85	2,16,13,60	3,39,45,99
5465, सर्वसाधारण वित्तीय व व्यापारी संस्थांमधील गुंतवणुका				
5465, Investments in General Financial and Trading Institutions	46,00,00	5,00,00	85,31,20	36,83,00
5475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरिल भांडवली खर्च				
5475, Capital Outlay on Other General Economic Services	7,23,55	11,67,35	3,20,86,50	1,02,59,99
एकूण-(जे) /Total-(j)	1,53,13,28	2,81,63,20	6,22,31,30	4,78,88,98
(एकूण-सी)/(Total-C)	3,99,07,09,09	5,30,80,06,27	5,45,41,84,52	5,85,57,94,84
एकूण-तीन भांडवली खर्च /Total-III CAPITAL EXPENDITURE	4,66,70,38,84	6,52,10,39,35	7,24,51,89,88	7,39,00,84,07

चार- ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / IV - Statement of Receipt Under Debt and Deposit Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
जमा/Receipts				
ऋण जमा				
DEBT RECEIPTS				
ई- सरकारी ऋण				
E. Public Debt				
6003, राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण				
6003, Internal Debt of the State Government	7,19,61,46,50	12,24,68,00,01	11,04,37,98,22	12,16,81,48,01
6004, केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा				
6004, Loans and Advances from the Central Government	1,86,25,14,82	54,70,45,86	1,04,02,94,87	95,25,68,57
(एकूण-ई)/(Total-E)	9,05,86,61,32	12,79,38,45,87	12,08,40,93,09	13,12,07,16,58
एफ-कर्जे व आगाऊ रकमा				
F. Loans and Advances				
6202, शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांसाठी कर्जे				
6202, Loans for Education,Sports,Art and Culture	1,53,21	3,89,06	3,89,06	3,96,84
6211, कुटुंब कल्याण यासाठी कर्जे				
6211, Loans for Family Welfare	1,29	0	0	0
6215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांसाठी कर्जे				
6215, Loans for Water Supply and Sanitation	23,31,88	33,52,61	33,52,61	34,19,66
6216, गृहनिर्माणासाठी कर्जे				
6216, Loans for Housing	51,04,03	1,18,83,92	1,18,83,92	1,21,21,60
6217, नगर विकासासाठी कर्जे				
6217, Loans for Urban Development	13,48,32	14,36,42	14,36,42	14,65,15
6225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याणासाठी कर्जे				
6225, Loans for Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes ,Other Backward Classes and Minorities	65,75	1,69,59	1,69,59	1,72,98
6235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांसाठी कर्जे				
6235, Loans for Social Security and Welfare	1,26,46	0	0	0
6245, नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी कर्जे				
6245, Loans for Relief on Account of Natural Calamities	35,71	89,48	89,48	91,27
6250, इतर सामाजिक सेवांसाठी कर्जे				
6250, Loans for Other Social Services	12,49,55	6,78,41	6,78,41	6,91,98
6401, पीकसंवर्धनासाठी कर्जे				
6401, Loans for Crop Husbandry	12	8,17	8,17	8,33
6402, मृद व जलसंधारण यांसाठी कर्जे				

चार- ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / IV - Statement of Receipt Under Debt and Deposit Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
6402, Loans for Soil and Water Conservation	21,41	45,31	45,31	46,22
6403, पशुसंवर्धनासाठी कर्जे				
6403, Loans for Animal Husbandry	73,67	1,53,50	1,53,50	1,56,57
6405, मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे				
6405, Loans for Fisheries	5,72,21	38,24,10	38,24,10	39,00,58
6425, सहकारासाठी कर्जे				
6425, Loans for Co-operation	1,10,55,18	1,66,42,31	1,66,42,31	1,69,75,16
6435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रमांसाठी कर्जे				
6435, Loans for Other Agricultural Programmes	3	20,60	20,60	21,01
6515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रमांसाठी कर्जे				
6515, Loans for Other Rural Development Programmes	9	1,03	1,03	1,05
6702, लहान पाटबंधारे यांसाठी कर्जे				
6702, Loans for Minor Irrigation	1,49	99	99	1,01
6801, वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे				
6801, Loans for Power Projects	5,70,31,10	15,43,04,37	15,43,04,37	15,73,90,46
6851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यांसाठी कर्जे				
6851, Loans for Village and Small Industries	4,14,47	2,73,66	2,73,66	2,79,13
6885, उद्योग व खनिजे यांसाठी इतर कर्जे				
6885, Other Loans to Industries and Minerals	6,87,25	13,16,24	13,16,24	13,42,56
7475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांसाठी कर्जे				
7475, Loans for Other General Economic Services	8,64	3,55,42	3,55,42	3,62,53
7610, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे				
7610, Loans to Government Servants etc.	3,76,05,79	4,29,54,13	4,29,54,13	4,38,13,21
(एकूण-एफ)/(Total-F)	11,78,87,65	23,78,99,32	23,78,99,32	24,26,57,30
एकूण-ऋण जमा /Total-Debt Receipts	9,17,65,48,97	13,03,17,45,19	12,32,19,92,41	13,36,33,73,88

पाच- ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / V - Statement of Disbursements Under Debt and Deposit Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 20201-2022	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
खर्च /Expenditure				
ऋण खर्च				
DEBT EXPENDITURE				
ई- सरकारी ऋण				
E. Public Debt				
6003, राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण				
6003, Internal Debt of the State Government	3,49,18,09,32	5,17,00,39,57	5,16,80,16,39	5,31,33,46,96
6004, केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा				
6004, Loans and Advances from the Central Government	11,14,99,75	13,02,57,32	13,02,57,32	14,24,83,70
(एकूण-ई)/(Total-E)	3,60,33,09,07	5,30,02,96,89	5,29,82,73,71	5,45,58,30,66
एफ-कर्जे व आगाऊ रकमा				
F. Loans and Advances				
6215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांसाठी कर्जे				
6215, Loans for Water Supply and Sanitation	3,57,00,00	1	1	1
6216, गृहनिर्माणासाठी कर्जे				
6216, Loans for Housing	0	3,30,44	3,00,45	5,93,37
6217, नगर विकासासाठी कर्जे				
6217, Loans for Urban Development	14,61,99,81	15,51,28,63	32,00,24,64	55,03,79,19
6225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याणासाठी कर्जे				
6225, Loans for Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes ,Other Backward Classes and Minorities	39,68,56	87,61,27	87,61,27	91,97,80
6245, नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी कर्जे				
6245, Loans for Relief on Account of Natural Calamities	0	1	1	1
6250, इतर सामाजिक सेवांसाठी कर्जे				
6250, Loans for Other Social Services	5,07,14	4,54,90	4,54,90	3,35,51
6401, पीक संवर्धनासाठी कर्जे				
6401, Loans for Crop Husbandry	0	2	1	2
6405, मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे				
6405, Loans for Fisheries	0	2	1,95,02	2
6425, सहकारासाठी कर्जे				
6425, Loans for Co-operation	7,81,64	35,00,04	30,00,03	39,96,83
6711, पूरनियंत्रण प्रकल्पांसाठी कर्जे				
6711, Loans for Flood Control Projects	0	6,00,00	6,00,00	28,00,00
6801, वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे				

पाच- ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / V - Statement of Disbursements Under Debt and Deposit Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 20201-2022	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
6801, Loans for Power Projects	79,33,98	2	5,57,40,29	15,00,00,02
6851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यांसाठी कर्जे				
6851, Loans for Village and Small Industries	13,01	32,21,21	32,21,21	27,12,48
6860, ग्राहकोपयोगी उद्योगांसाठी कर्जे				
6860, Loans for Consumer Industries	0	2,00,00	2,00,00	1
6875, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग				
6875, Loans for Other Industries	0	0	1,45,00,00	1,00,00
7475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांसाठी कर्जे				
7475, Loans for Other General Economic Services	0	2	0	2
7610, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे				
7610, Loans to Government Servants etc.	4,84,98,97	6,92,07,26	8,73,90,64	7,02,97,11
(एकूण-एफ)/(Total-F)	24,36,03,11	24,14,03,85	49,43,88,48	79,04,12,40
जी. आंतरराज्यीय तडजोड				
G. Inter-State Settlement				
7810, आंतरराज्यीय तडजोड				
7810, Inter State Settlement	0	15	15	15
(एकूण- जी)/(Total-G)	0	15	15	15
एकूण-ऋण खर्च /Total-DEBT Expenditure	3,84,69,12,18	5,54,17,00,89	5,79,26,62,34	6,24,62,43,21

सहा-आकस्मिकता निधी शीर्षाखालील जमा / संवितरित रकमांचे विवरणपत्र
VI - Statement of Receipt/Disbursements Under Contingency Fund Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
जमा/Receipts				
एच. आकस्मिकता निधीकडे हस्तांतरण H- Transfer to Contingency Fund				
7999, आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन 7999, Appropriation to the Contingency Fund	0	0	0	0
(एकूण-एच)/(Total-H)	0	0	0	0
एकूण- भाग एक-एकत्रित निधी जमा /Total PART I-CONSOLIDATED Fund Receipt	42,50,77,06,17	53,37,44,66,93	55,41,44,46,33	58,31,56,34,35
खर्च /Expenditure				
एच. आकस्मिकता निधीकडे हस्तांतरण H- Transfer to Contingency Fund				
7999, आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन 7999, Appropriation to the Contingency Fund	0	0	0	0
(एकूण-एच)/(Total-H)	0	0	0	0
एकूण- भाग एक-एकत्रित निधी खर्च /Total PART I-CONSOLIDATED Fund Expenditure	43,48,25,40,36	54,84,07,52,32	58,12,68,26,82	60,20,08,29,69

सहा-आकस्मिकता निधी शीर्षाखालील जमा / संवितरित रकमांचे विवरणपत्र
VI - Statement of Receipt/Disbursements Under Contingency Fund Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
भाग दोन-आकस्मिकता निधी Part II-CONTINGENCY FUND				
जमा/Receipts				
(एकूण-भाग दोन-आकस्मिकता निधी जमा)/ (Total-part II-Contingency Fund Receipt)				
एकूण-भाग दोन-आकस्मिकता निधी जमा/ Total-part II-Contingency Fund Receipt				
खर्च /Expenditure				
भाग दोन-आकस्मिकता निधी Part II-CONTINGENCY FUND				
(एकूण-भाग दोन-आकस्मिकता निधी खर्च)/ (Total-part II-Contingency Fund Expen- diture)				
एकूण-भाग दोन-आकस्मिकता निधी खर्च/ Total-part II-Contingency Fund Expenditure				

सात-लोकलेखा शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII - Statement of Receipt Under Public Account Heads

(रु. हजारों / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्प अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
भाग तीन-लोक लेखा				
Part III-PUBLIC ACCOUNT				
जमा/Receipts				
आय. अल्पबचत, भविष्य निर्वाह निधी इ.				
I. Small Savings, Provident Funds etc.				
(बी) राज्य भविष्य निर्वाह निधी				
(b) State Provident Fund				
8009, राज्य भविष्य निर्वाह निधी				
8009, State Provident Funds	53,41,24,88	69,26,23,28	69,26,23,28	72,72,54,45
एकूण-(बी) /Total-(b)	53,41,24,88	69,26,23,28	69,26,23,28	72,72,54,45
(सी) इतर लेखे				
(c) Other Accounts				
8011, विमा व निवृत्तीवेतन निधी				
8011, Insurance and Pension Funds	6,81,93,04	8,08,75,64	8,00,51,01	8,84,49,49
एकूण-(सी) /Total-(c)	6,81,93,04	8,08,75,64	8,00,51,01	8,84,49,49
एकूण-आय/Total-I	60,23,17,92	77,34,98,92	77,26,74,29	81,57,03,94
जे. राखीव निधी.				
J. Reserve Funds				
(ए) व्याजी राखीव निधी				
(a) Reserve Funds bearing Interest				
8115, घसारा/नवीकरण राखीव निधी				
8115, Depreciation/Renewal Reserve Funds	0	5,00	5,00	5,00
8121, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी				
8121, General & Other Reserve Funds	53,54,58,44	53,57,93,89	53,58,89,76	55,86,25,58
एकूण-(ए)/Total-(a)	53,54,58,44	53,57,98,89	53,58,94,76	55,86,30,58
(बी) बिनव्याजी राखीव निधी				
(b) Reserve Funds not bearing Interest				
8222, कर्जनिवारण निधी				
8222, Sinking Funds	86,36,51,11	15,00,00,00	15,00,00,00	30,00,00,00
8229, विकास व कल्याण निधी				
8229, Development and Welfare Funds	13,35,28	2,22,03,04	1,60,22,46	2,27,40,68
8235, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी				
8235, General and Other Reserve Funds	2,64,80,05	2,13,47,00	2,13,47,00	2,56,31,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	89,14,66,44	19,35,50,04	18,73,69,46	34,83,71,68
एकूण-जे/Total-J	1,42,69,24,88	72,93,48,93	72,32,64,22	90,70,02,26

सात-लोकलेखा शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII - Statement of Receipt Under Public Account Heads

(रु. हजारोंत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
के. ठेवी व आगाऊ रकमा.				
K. Deposits and Advances				
(ए) व्याजी ठेवी				
(a) Deposits bearing Interest				
8336, नागरी ठेवी				
8336, Civil Deposits	1,00,98,92,19	1,52,34,68,91	1,06,04,92,32	1,17,04,02,45
8342, इतर ठेवी				
8342, Other Deposits	51,11,13,36	38,25,37,60	12,67,09,19	5,95,19,61
एकूण-(ए)/Total-(a)	1,52,10,05,55	1,90,60,06,51	1,18,72,01,51	1,22,99,22,06
(बी) बिनव्याजी ठेवी				
(b) Deposits not bearing Interest				
8443, नागरी ठेवी				
8443, Civil Deposits	3,02,62,90,27	2,65,58,24,91	2,65,58,24,91	2,65,58,24,91
8449, इतर ठेवी				
8449, Other Deposits	3,95,96,05	11,05,00,00	11,05,00,00	11,60,00,00
एकूण-(बी)/Total-(b)	3,06,58,86,32	2,76,63,24,91	2,76,63,24,91	2,77,18,24,91
(सी) आगाऊ रकमा				
(c) Advances				
8550, नागरी आगाऊ ठेवी				
8550, Civil Advances	19,10,96,58	6,16,63,70	6,16,63,70	6,16,63,70
एकूण-(सी)/Total-(c)	19,10,96,58	6,16,63,70	6,16,63,70	6,16,63,70
एकूण-के/Total-K	4,77,79,88,45	4,73,39,95,12	4,01,51,90,12	4,06,34,10,67
एल. निलंबन आणि संकीर्ण				
L. Suspense and Miscellaneous.				
(बी) निलंबन				
(b) Suspense				
8658, निलंबन लेखे				
8658, Suspense Accounts	-3,24,87,48	97,31,60	97,31,60	97,31,60
एकूण-(बी) /Total-(b)	-3,24,87,48	97,31,60	97,31,60	97,31,60
(सी) इतर लेखा				
(c) Other Accounts				
8670, धनादेश व बिले				
8670, Cheques and Bills	71,53,00,58	2,65,51,89,48	2,65,51,89,48	2,65,51,89,48
8671, विभागीय शिल्लक				
8671, Departmental Balances	97,71,63	89,31,94	89,31,94	89,31,94
8672, स्थायी रोख अग्रधन				
8672, Permanent Cash Imprest	0	6,00	6,00	6,00
8673, रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा				

सात-लोकलेखा शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII - Statement of Receipt Under Public Account Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
8673, Cash Balance Investment Account	41,07,72,51,43	55,00,00,00,00	45,08,61,25,00	56,57,51,50,00
8674, शासनाने ठेवलेल्या प्रतिभूती ठेवी				
8674, Security Deposits Made By Government	0	50,00	50,00	50,00
एकूण-(सी)/Total-(c)	41,80,23,23,64	57,66,41,77,42	47,75,03,02,42	59,23,93,27,42
(ई) संकीर्ण				
(e) Miscellaneous				
8680, शासनाचे संकीर्ण लेखे				
8680, Miscellaneous Government Accounts	34	0	0	0
एकूण-(ई)/Total-(e)	34	0	0	0
एकूण-एल/Total-L	41,76,98,36,50	57,67,39,09,02	47,76,00,34,02	59,24,90,59,02
एम. वित्तप्रेषणे				
M. Remittances				
(ए) धनप्रेष आणि इतर वित्तप्रेषणे				
(a) Money Orders and Other Remittances				
8782,एकाच लेखा अधिकारी यांना लेखे सादर करणाऱ्या अधिकार्यांमधील रोख वित्तप्रेषणे व समायोजने				
8782, Cash Remittances and Adjustments between Officers rendering Accounts to the same Accounts Officer	4,44,76,03,97	3,00,28,70,53	3,00,28,70,53	3,00,28,70,53
एकूण-(ए)/Total-(a)	4,44,76,03,97	3,00,28,70,53	3,00,28,70,53	3,00,28,70,53
(बी) आंतरशासन समायोजन लेखा				
(b) Inter Government Adjustment Account				
8793, आंतर-राज्य निलंबन लेखा				
8793, Inter-State Suspense Account	4,84	50,00	50,00	50,00
एकूण-(बी) /Total-(b)	4,84	50,00	50,00	50,00
एकूण-एम/Total-M	4,44,76,08,81	3,00,29,20,53	3,00,29,20,53	3,00,29,20,53
एकूण -तीन-लोकलेखा /Total-III Public Account	53,02,46,76,56	66,91,36,72,52	56,27,40,83,18	68,03,80,96,42
एकूण सर्व लेखे जमा/Total- All Account Receipt	95,53,23,82,73	1,20,28,81,39,45	1,11,68,85,29,51	1,26,35,37,30,77
प्रारंभीची शिल्लक /Opening Balance	-73,76,39,43	-73,60,78,95	2,00,42,93	2,00,42,76
एकूण बेरीज /Grand Total	94,79,47,43,30	1,19,55,20,60,50	1,11,70,85,72,44	1,26,37,37,73,53

आठ -लोकलेखा शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII - Statement of Disbursements Under Public Account Heads
(रु. हजारत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
खर्च /Expenditure				
आय. अल्पबचत, भविष्य निर्वाह निधी इ.				
I. Small Savings, Provident Funds etc.				
(बी) राज्य भविष्य निर्वाह निधी				
(b) State Provident Fund				
8009, राज्य भविष्य निर्वाह निधी				
8009, State Provident Funds	46,31,46,30	52,27,97,75	55,67,78,72	58,36,89,86
एकूण-(बी) /Total-(b)	46,31,46,30	52,27,97,75	55,67,78,72	58,36,89,86
(सी) इतर लेखे				
(c) Other Accounts				
8011, विमा व निवृत्तीवेतन निधी				
8011, Insurance and Pension Funds	4,25,07,66	4,79,72,31	7,18,28,94	7,32,93,05
एकूण-(सी) /Total-(c)	4,25,07,66	4,79,72,31	7,18,28,94	7,32,93,05
एकूण-आय/Total-I	50,56,53,96	57,07,70,06	62,86,07,66	65,69,82,91
जे. राखीव निधी.				
J. Reserve Funds				
(ए) व्याजी राखीव निधी				
(a) Reserve Funds bearing Interest				
8115,घसारा/ नवीकरण राखीव निधी				
8115,Depreciation/Renewal Reserve Funds	0	5,00	5,00	5,00
8121, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी				
8121, General & Other Reserve Funds	51,98,25,01	55,05,21,56	36,03,13,76	58,69,96,51
एकूण-(ए) /Total-(a)	51,98,25,01	55,05,26,56	36,03,18,76	58,70,01,51
(बी) बिनव्याजी राखीव निधी				
(b) Reserve Funds not bearing Interest				
8222, कर्जनिवारण निधी				
8222, Sinking Funds	86,36,51,11	15,00,00,00	15,00,00,00	30,00,00,00
8229, विकास व कल्याण निधी				
8229, Development and Welfare Funds	3,87,18,06	6,52,12,00	37,49,28	7,83,71,40
8235, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी				
8235, General and Other Reserve Funds	54,82,32	2,13,47,01	19,56	2,56,31,01
एकूण-(बी)) /Total-(b)	90,78,51,49	23,65,59,01	15,37,68,84	40,40,02,41
एकूण-जे/Total-J	1,42,76,76,50	78,70,85,57	51,40,87,60	99,10,03,92
के. ठेवी व आगाऊ रकमा.				
K. Deposits and Advances				
(ए) व्याजी ठेवी				
(a) Deposits bearing Interest				
8336, नागरी ठेवी				

आठ -लोकलेखा शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII - Statement of Disbursements Under Public Account Heads
(रु. हजारोंत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
8336, Civil Deposits	64,01,63,17	76,09,97,49	86,25,70,85	88,55,24,60
8342, इतर ठेवी				
8342, Other Deposits	67,02,99,32	1,09,26,39,01	1,17,44,60,82	1,33,28,93,84
एकूण-(ए) /Total-(a)	1,31,04,62,49	1,85,36,36,50	2,03,70,31,67	2,21,84,18,44
(बी) बिनव्याजी ठेवी				
(b) Deposits not bearing Interest				
8443, नागरी ठेवी				
8443, Civil Deposits	2,97,67,86,21	2,50,17,59,27	2,50,17,59,27	2,50,17,59,27
8449, इतर ठेवी				
8449, Other Deposits	3,90,27,00	8,47,00,00	7,47,00,00	5,22,00,00
एकूण-(बी) /Total-(b)	3,01,58,13,21	2,58,64,59,27	2,57,64,59,27	2,55,39,59,27
(सी) आगाऊ रकमा				
(c) Advances				
8550, नागरी आगाऊ ठेवी				
8550, Civil Advances	19,13,47,76	6,16,14,34	6,16,14,34	6,16,13,34
एकूण-(सी) /Total-(c)	19,13,47,76	6,16,14,34	6,16,14,34	6,16,13,34
एकूण-के/Total-K	4,51,76,23,46	4,50,17,10,11	4,67,51,05,28	4,83,39,91,05
एल. निलंबन आणि संकीर्ण				
L. Suspense and Miscellaneous.				
(बी) निलंबन				
(b) Suspense				
8658, निलंबन लेखे				
8658, Suspense Accounts	-4,37,38,55	2,12,26,01	2,23,79,84	2,35,51,23
एकूण-(बी) /Total-(b)	-4,37,38,55	2,12,26,01	2,23,79,84	2,35,51,23
(सी) इतर लेखा				
(c) Other Accounts				
8670, धनादेश व बिले				
8670, Cheques and Bills	0	2,65,51,89,57	2,65,51,89,57	2,65,51,89,57
8671, विभागीय शिल्लक				
8671, Departmental Balances	1,08,28,70	82,64,91	82,64,91	82,64,91
8672, स्थायी रोख अग्रधन				
8672, Permanent Cash Imprest	1,17	6,00	6,00	6,00
8673, रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा				
8673, Cash Balance Investment Account	40,35,88,79,04	53,83,00,00,00	42,00,00,00,00	53,92,48,50,00
8674, शासनाने ठेवलेल्या प्रतिभूती ठेवी				
8674, Security Deposits Made By Government	87,54,44	2,60,00,00	2,60,00,00	2,60,00,00
एकूण-(सी) /Total-(c)	40,37,84,63,35	56,51,94,60,48	44,68,94,60,48	56,61,43,10,48

आठ -लोकलेखा शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII - Statement of Disbursements Under Public Account Heads
(रु. हजारोंत / Rs. in Thousand)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals,2021-2022	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2022-2023	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2022-2023	अर्थसंकल्पिय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024
(डी) इतर देशांचे लेखा				
(d) Accounts with Governments of Foreign Countries				
8679,इतर देशांच्या शासनाकडील लेखे				
8679, Accounts with Governments of other Countries	-1,60,11	0	0	0
एकूण-(डी) /Total-(d)	-1,60,11	0	0	0
(ई) संकीर्ण				
(e) Miscellaneous				
8680, शासनाचे संकीर्ण लेखे				
8680, Miscellaneous Government Accounts	1,60,11	0	0	0
एकूण-(ई) /Total-(e)	1,60,11	0	0	0
एकूण-एल/Total-L	40,33,47,24,80	56,54,06,86,49	44,71,18,40,32	56,63,78,61,71
एम. वित्तप्रेषणे				
M. Remittances				
(ए) धनप्रेष आणि इतर वित्तप्रेषणे				
(a) Money Orders and Other Remittances				
8782,एकाच लेखा अधिकारी यांना लेखे सादर करणाऱ्या अधिकाऱ्यांमधील रोख वित्तप्रेषणे व समायोजने				
8782, Cash Remittances and Adjustments between Officers rendering Accounts to the same Accounts Officer	4,50,71,21,81	3,02,04,85,27	3,02,04,85,27	3,02,04,85,27
एकूण-(ए) /Total-(a)	4,50,71,21,81	3,02,04,85,27	3,02,04,85,27	3,02,04,85,27
(बी) आंतरशासन समायोजन लेखा				
(b) Inter Government Adjustment Account				
8793, आंतर-राज्य निलंबन लेखा				
8793, Inter-State Suspense Account	-6,40,52	96,51,61	1,15,76,73	1,25,77,74
एकूण-(बी) /Total-(b)	-6,40,52	96,51,61	1,15,76,73	1,25,77,74
एकूण-एम/Total-M	4,50,64,81,29	3,03,01,36,88	3,03,20,62,00	3,03,30,63,01
एकूण -तीन-लोकलेखा /Total-III Public Account	51,29,21,60,01	65,43,03,89,11	53,56,17,02,86	66,15,29,02,60
एकूण-सर्व लेखे खर्च /Total-All Account Disbursements	94,77,47,00,37	1,20,27,11,41,43	1,11,68,85,29,68	1,26,35,37,32,29
अखेरची शिल्लक /Closing Balance	2,00,42,93	-71,90,80,93	2,00,42,76	2,00,41,24
एकूण बेरीज /Grand Total	94,79,47,43,30	1,19,55,20,60,50	1,11,70,85,72,44	1,26,37,37,73,53

विधानसभेच्या मतदानासाठी स्थूल मागण्या सादर करताना अनुसरावयाच्या कार्यपद्धतीवरील टीप

विधानमंडळाच्या कायद्याद्वारे विनियोजन केले असल्याशिवाय संविधानाच्या उपबंधान्वये राज्याच्या एकत्रित निधीतून कोणतीही रक्कम काढता येत नाही. म्हणजे, राज्याच्या एकत्रित निधीमधून प्रत्येक प्रधान शीर्षानुसार किंवा मागणीनुसार वित्तीय वर्षामध्ये करावयाच्या निश्चित खर्चाला राज्य विधानमंडळाची विशेषेकरून अधिकृत मंजूरी आवश्यक असते. भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी ठरवून दिलेल्या लेखांकन पद्धतीनुसार, त्या त्या प्रधान शीर्षाखालील खर्च कमी करून जमेच्या किंवा वसुलीच्या रकमा लेख्यात समायोजित केलेल्या असल्या तरीही अशा प्रकारची मंजूरी आवश्यक असते. तदनुसार विधानसभेच्या मतासाठी सादर केलेली २०२३-२०२४ ची स्थूल विनियोजने व राज्याच्या एकत्रित निधीवर आकारावयाची विनियोजने दर्शविणारी अनुसूची पृष्ठे १ ते ९१ वर छापलेली आहेत. अनुसूचीतील काही मागण्यांत समाविष्ट करण्यात आलेला खर्च हा एकाहून अधिक मंत्र्यांशी संबंधित असल्यामुळे सोयीच्या दृष्टीने अशा मागण्या अधिकतम तरतुदींवर नियंत्रण असणाऱ्या मंत्र्यांच्या नावाखाली आल्या आहेत.

२. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २०३ (३) अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे, महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांनी विनियोजन अनुसूचीमध्ये नमूद केलेल्या २०२३-२०२४ च्या अनुदानविषयक मागण्यांचा विचार करण्याची महाराष्ट्र विधानसभेला शिफारस केली आहे.

A NOTE ON THE PROCEDURE OF PRESENTING GROSS DEMANDS TO THE VOTE OF THE LEGISLATIVE ASSEMBLY

Under the provisions of the Constitution, it is not permissible to withdraw any money from the Consolidated Fund of the State except under appropriation made by law of the Legislature. In other words, positive expenditure to be incurred during a financial year out of the Consolidated Fund of the State under each major head or a demand is required to be specifically authorised by the State Legislature. Notwithstanding the receipts or recoveries under the major head or demand which are adjusted in reduction of the expenditure thereunder, according to the principles of accounting laid down by the Comptroller and Auditor General of India. Accordingly, a schedule showing the gross appropriations for the year 2023-2024 which are put to the vote of the Legislative Assembly and also those that are proposed to be charged on the Consolidated Fund of the State is printed at pages 1 to 91. Expenditure included in some of the demands in the Scheduled pertains to more than one Minister. For convenience such demands are shown in the name of the Minister controlling the largest provision.

2. The Governor of Maharashtra has recommended to the Maharashtra Legislative Assembly the consideration of the demands for grants for 2023-2024 specified in the Schedule of Appropriations as required by Article 203 (3) of the Constitution of India.